

Waterschap Aa en Maas

Bestuursverslag (t/m juni 2020)

Status	: concept
Datum	: 1 september 2020
Samengesteld door	: Informatiestaf
Vastgesteld door	: Dagelijks Bestuur

Inhoud

1	Algemeen	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Opbouw Bestuursverslag.....	8
1.3	Leeswijzer	9
2	Veilig en Bewoonbaar Beheergebied.....	10
2.1	Prestaties en activiteiten.....	10
2.2	Input begroting 2020.....	13
3	Voldoende Water en Robuust Watersysteem	15
3.1	Prestaties en activiteiten.....	15
3.2	Input begroting 2020.....	19
4	Gezond en Natuurlijk Water	21
4.1	Prestaties en activiteiten.....	21
4.2	Input begroting 2020.....	24
5	Schoon Water.....	26
5.1	Prestaties en activiteiten.....	26
5.2	Input begroting 2020.....	28
6	Leveren en Organiseren van Maatschappelijke Meerwaarde	31
6.1	Prestaties en activiteiten.....	31
6.2	Input begroting 2020.....	38
7	Financiële toelichting	39
7.1	Inleiding	39
7.2	Prognose van het resultaat	39
7.3	Lasten	39
7.4	Baten	42
7.5	Weerstandsvermogen	44
7.6	Treasuryparagraaf / liquiditeitsprognose.....	48
7.7	Verbonden partijen	49
7.8	Investeringen.....	51
	Voorstel en Besluit	53

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u het Bestuursverslag aan. In het Bestuursverslag leggen we tussentijds verantwoording af over de eerste zes maanden van 2020, waarbij wordt gerapporteerd vanuit voortschrijdend inzicht.

Het Bestuursverslag is gebaseerd op de programma's zoals verwoord in de Programmabegroting 2020.

Begrotingsrechtmatigheid

Het dagelijks bestuur is in het kader van begrotingsrechtmatigheid bevoegd om de nettolasten van een programma, met 10% tot een maximum van € 1.000.000 te overschrijden zonder dat hier vooraf toestemming voor nodig is van het algemeen bestuur. Hierbij rekening houdend dat de inzet van de middelen past binnen het vastgestelde beleid en de ruimte gevonden kan worden binnen de totale budgetten van watersysteembeheer respectievelijk zuiveringsbeheer.

De onder- en overschrijdingen vallen binnen dit vastgesteld beleid per programma.

Samenvatting

Coronavirus

De uitbraak van het Coronavirus heeft wereldwijd grote gevolgen en heeft ook zijn invloed op de activiteiten van het waterschap. Wat alle (in)directe gevolgen van de Coronapandemie zullen zijn is moeilijk te overzien. Wel wordt in de actualisatie van de 'memo risico inventarisatie corona crisis' inzicht gegeven in de risico's en daar waar mogelijk zijn deze gekwantificeerd.

Voor een evenwichtige beeldvorming wordt geadviseerd om de risico-inventarisatie te betrekken bij de begroting.

In hoeverre ligt Aa en Maas op koers?

Prestaties en activiteiten

In de Programmabegroting 2020 zijn de belangrijkste voor 2020 geplande prestaties opgenomen. Veel van deze geplande prestaties zijn in de eerste helft gerealiseerd, of zullen volgens de prognose voor eind 2020 gerealiseerd zijn.

Enkele highlights zijn:

- De doelen (mijlpalen) van de waterveiligheids- en dijkverbeteringsprojecten langs de Maas voor 2020 zijn behaald. Meanderende Maas heeft de Verkenningfase afgerond met de vaststelling van het Voorkeursalternatief;
- De veiligheidsbeoordeling van de primaire waterkering voor dijktrajecten Lith-'s-Hertogenbosch en 's-Hertogenbosch-Heusden zijn uitgevoerd. Het Rijk is akkoord met deze beoordeling;
- Gestart is met de uitvoering van het herstel van 8 waterkerende kunstwerken in de kering langs het Drongelens Kanaal;
- Als vervolg op de NBW-toets is in 2019 en eerste helft 2020 het Derde Uitvoeringsprogramma Wateroverlast opgesteld;
- Een dashboard Waterveiligheid is ontwikkeld om het bestuur te informeren over de voortgang van het HWBP-programma en de bijbehorende projecten;
- In de eerste helft van 2020 is uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor de Natte Natuurparel Aa Heeswijk Dinther;
- Qua uitvoering van baggerwerken zorgt de nieuwe regelgeving rondom PFAS voor extra uitdagingen bij de afzet van baggerspecie en het toepassen van grond bij inrichtingsprojecten. Het baggerprogramma is volledig opgestart en lopen de prestaties volgens planning;

- Het automatiseren van stuwen verloopt conform planning. Dit jaar worden er 51 stuwen geautomatiseerd;
- In het voorjaar 2020 is de partiele herziening van de Nota peilbeheer vastgesteld;
- Bij een aantal gemeenten zijn de klimaatstresstesten inmiddels uitgevoerd;
- In 2019 is de taskforce Natuurvriendelijke Oevers opgericht (doel; versnellen van de oevers). In 2020 is 11,2 km gerealiseerd. De prognose is dat in 2021 nog circa 50 km worden gerealiseerd;
- In 2020 zijn in het voorjaar 4 vispassages gerealiseerd (clusteraanpak vismigratie) en staan er nog 2 gepland. De prognose is dat in 2020 4,2 kilometer beekherstel wordt gerealiseerd;
- Het investeringskrediet OMDISK (Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement in Systeem en Keten) is goedgekeurd, waarmee de monitoringsinzet wordt uitgebreid en geprofessionaliseerd, een belangrijk deel hiervan richt zich op waterkwaliteit;
- De zuiveringen van waterschap Aa en Maas presteren erg goed waardoor ze ruimschoots voldoen aan de grenswaarden voor nutriënten uit het geldende activiteitenbesluit Milieubeheer;
- De zuiveringen worden één voor één verder geoptimaliseerd. Voor rwzi Asten wordt in 2020 een doseerinstallatie gerealiseerd;
- Om in 2030 energieneutraal te zijn, zijn op rwzi Den Bosch zonnepanelen geïnstalleerd. De realisatie van een zonneweide op rwzi Dinther is voorzien voor 2e helft van het jaar.
- In de eerste helft van 2020 is een concept-MER opgesteld voor het nieuwe WBP;
- De Strategie digitale transformatie 2020-2024 is vastgesteld. Concreet is in het eerste half jaar o.a. gewerkt aan de app Perceelwijzer;
- In 2020 wordt het huidige Document Management Systeem vervangen door een nieuw systeem. Het nieuwe zaaksysteem helpt om de dienstverlening aan in- en externe klanten van het waterschap te verbeteren.

Enkele prestaties blijven achter zoals de realisatie van ecologische verbindingzones en natuurvriendelijke oevers. Mede door de coronacrisis is stagnatie ontstaan in de realisatie van projecten. Daarbij wordt opgemerkt dat in het geval dat projecten stagneren de energie gericht wordt op andere kansrijke projecten. In zekere zin is derhalve sprake van uitwisselbaarheid van projecten. Ook de grondverwerving speelt hierbij een cruciale factor. Dit is onderwerp van gesprek in de Commissie Watersysteembeheer van 17 september.

Bovendien is in breder verband onderzocht op welke wijze de realisatiegraad van investeringen kan worden verbeterd. Enerzijds wordt voorgesteld om, binnen de kaders van het geldende financieel beleid, de financieel technische maatregelen aan te passen om de voortgang van de investeringen te bevorderen. Anderzijds wordt een andere manier van presenteren van prestaties voorgesteld die beter recht doet aan de werkelijke voortgang van de investeringsprojecten. Het bestuur zal hierover middels een afzonderlijke presentatie worden geïnformeerd.

Daarnaast heeft de droogte en hitte in 2018, 2019 en 2020 laten zien welke impact het veranderende klimaat op het watersysteem kan hebben. Dit heeft ook invloed op de realisatiesnelheid van de inrichtingsprojecten. Er gaat veel capaciteit vanuit de organisatie naar de extreme weersomstandigheden. Door het inzetten van data en technologie wordt water schoon, water vastgehouden waar het kan, gekeerd en afgevoerd waar het moet. Klimaatverandering maakt dat ons waterbeheer zich meer en meer moet richten op extreme situaties.

De wateroverlast van 2016 en de droogte van 2018 en 2019 hebben gezorgd voor een kritische houding van grondeigenaren bij maatregelen zoals beekontwikkeling, wat leidt tot vertraging. Het veranderende klimaat maakt het echter noodzakelijk om dit soort projecten zo uit te voeren dat ze niet alleen bijdragen aan het halen van de KRW-doelstellingen, maar ook de kans op wateroverlast verkleinen en bijdragen aan oplossingen voor de droogteproblematiek. Zo werken we toe naar een meer 'stuurbaar, klimaatrobuust beekdallandschap'. Het resultaat van de projecten wordt hiermee beter, maar de projecten worden wel complexer en de planvorming vraagt vaak meer tijd dan gepland. De coronacrisis vertraagt extra doordat gesprekken lastiger te voeren waren.

Financieel

Het voorliggende Bestuursverslag tot en met juni leidt niet tot een bijstelling van de begroting. De diverse overschrijdingen worden gecompenseerd door onderschrijdingen. Het verwachte exploitatieresultaat bedraagt € 162.000 positief.

In de tabel hierna wordt duidelijk dat de geprognostiseerde netto lasten (lasten minus de overige opbrengsten) dalen met € 162.000.

De daling van de netto lasten wordt vooral veroorzaakt door de lagere kapitaallasten. Daarnaast stijgen de kosten van o.a. extra chemicaliën en overige onderhoudskosten en de personeelslasten als gevolg van het Cao-effect. Het aantal uren dat geactiveerd kan worden én de invorderingsopbrengsten vallen aanzienlijk lager uit.

Ook moeten meevallers worden genoemd. De belangrijkste zijn de ontvangen schade-uitkering; de hogere dividenduitkering en de lagere bijdrage aan de BSOB. Het aanwenden van de bestemmingsreserve baggeren zorgt voor dekking van de aanvullende waterbodemonderzoeken.

Tabel 1: Prognose resultaat 2020

t/m juni x € 1.000)	Begroting 2020	Begrotingswijzigingen	Begroting 2020 (Incl. wijzigingen)	Prognose 2020	Afwijking prognose begroting	% afwijking prognose begroting	
Kapitaallasten	35.958		35.958	35.008	950	2,6%	V
Personeelslasten	40.619		40.619	41.477	-858	-2,1%	N
Goederen & diensten	49.112		49.112	50.373	-1.261	-2,6%	N
Bijdragen aan derden	9.677		9.677	8.589	1.088	11,2%	V
Onvoorzien	300		300	200	100	33,3%	V
Toevoegingen reserves	3.398		3.398	3.398		0,0%	=
Totaal lasten	139.064		139.064	139.045	19	0,0%	V
Financiële Baten	1.075		1.075	1.310	235	21,9%	V
Personeelsbaten	650		650	755	105	16,1%	V
Goederen en diensten aan derden	2.030		2.030	2.120	90	4,4%	V
Bijdrage van derden	2.314		2.314	2.314	0	0,0%	=
Geactiveerde lasten	5.105		5.105	4.318	-787	-15,4%	N
Onttrekkingen reserves	3.962		3.962	4.462	500	12,6%	V
Totaal overige baten	15.137		15.137	15.279	143	0,9%	V
Netto lasten (lasten minus overige baten)	123.927	0	123.927	123.766	162	0,1%	V
Waterschapsbelastingen	123.927		123.927	123.927	0	0,0%	=
Verwacht saldo 2020	0		0	162	162	Voordeel	

V = voordeel N = nadeel = begroting is gelijk aan prognose

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de financiële effecten van het exploitatieresultaat. Bij “Financiële Toelichting” worden de mutaties toegelicht.

Tabel 2: Resultaat Burap

Begrotingspost	Toelichting	Begrotings wijziging (bedragen * €1.000)	Exploitatie resultaat (bedragen * €1.000)	Resultaat Burap 1 2020 (bedragen * €1.000)
Kapitaallasten	Minder kapitaallasten als gevolg van het lager investeringsniveau 2019; meer lasten door afschrijvingen ineens in 2020	n.v.t.	950	950
Personeelslasten	Saldo personeelslasten; hogere salariskosten (€ 858.000) en personeelsbaten (€105.000) en minder geactiveerde uren (€ 787.000)	0	-1.540	-1.540
Goederen en Diensten	Duurzame gebruiksgoederen; hogere uitgaven	n.v.t.	-50	-50
Goederen en Diensten	Gebruiks- en verbruiksgoederen; hogere kosten chemicalien rwzi 's-Hertogenbosch	n.v.t.	-500	-500
Goederen en Diensten	Onderhoud door derden; extra kosten rwzi Asten en rwzi Aarle Rixtel, extra onderhoudskosten watersysteem- en waterzuiveringsbeheer	n.v.t.	-736	-736
Goederen en Diensten	Overige diensten door derden; kosten planvorming watersysteembeheer en kosten keringsproducten, lagere kosten SNB	n.v.t.	25	25
Bijdragen aan derden	Lagere bijdrage BSOB, per saldo lagere kosten HWH, lagere kosten anti-afhaaksubsidie en lagere bijdrage gemeente Oss overdracht gemalen	n.v.t.	1.088	1.088
Financiële baten	De dividenduitkering van de Waterschapsbank valt hoger uit	n.v.t.	235	235
Goederen en diensten aan derden	Lagere invorderingsopbrengsten; schadeuitkering verzekeringsmaatschappij; opbrengst HBE certificaten; subsidie pilot medicijnresten en overige bijdragen.	n.v.t.	90	90
Onttrekking reserves	Vrijval bestemmingsreserve baggeren	n.v.t.	500	500
Onvoorzien	De prognose is dat € 200.000 uitgegeven wordt aan coronamaatregelen voor de bedrijfsvoering. Er is nog € 100.000 beschikbaar voor onvoorzien.	n.v.t.	100	100
Financiële effecten Burap 1 2020		0	162	162

1.2 Opbouw Bestuursverslag

De opbouw van het Bestuursverslag begint met een toelichting op vier programma's en één subprogramma. Per (sub)programma worden de afwijkingen ten opzichte van de begroting en eventuele bijzonderheden toegelicht. Per programma is een tabel met prestaties gepresenteerd, waarbij de volgende verklaringen worden gehanteerd. Opgemerkt moet worden dat alleen die prestaties/activiteiten worden genoemd waar zich ontwikkelingen hebben voorgedaan.

	Realisatie verloopt volgens (meerjaren) prognose
	Realisatie verloopt vertraagd
	Planning wordt niet gerealiseerd

De tabellen en kleuren zeggen wat over harde prestaties zoals km en ha, maar ze zeggen niets over de geleverde inspanningen en over extra resultaten. Zo kan het zijn dat er dit jaar 0 km primaire kering getoetst wordt, maar dat er wel een forse inspanning wordt geleverd in 2020 om de toetsing in 2021 of 2022 af te kunnen ronden.

De overzichten en tabellen m.b.t. 'investerings' en 'exploitatie' zijn gebaseerd op financiële gegevens. Over de gerealiseerde prestaties wordt in dit Bestuursverslag gerapporteerd. Veel extra resultaten zijn gerealiseerd die geen onderdeel uitmaken van de prestatietabellen en dus ook niet over de bijbehorende realisatiegraden.

Van het sub-programma 'Het leveren en organiseren van maatschappelijke meerwaarde' worden de benoemde speerpunten apart toegelicht. Na de toelichting op de programma's volgt de financiële toelichting waarin de stand van zaken tot en met juni wordt toegelicht en een prognose wordt gegeven van het begrotingsresultaat naar kostensoorten.

Een totaaloverzicht met betrekking tot de stand van zaken van de investeringen (per programma) is opgenomen in de paragraaf investeringen

1.3 Leeswijzer

Dit overzicht dient als hulpmiddel voor een gerichte behandeling van het Bestuursverslag in de commissievergaderingen.

Tabel 3: Leeswijzer

Hoofdstuk	Omschrijving	Blz.	Cie AFZ	Cie EB	Cie WB
1	Algemeen	5	X	X	X
2	Veilig en Bewoonbaar Beheergebied	10			X
3	Voldoende Water en Robuust Watersysteem	15			X
4	Gezond en Natuurlijk Water	21		X	X
5	Schoon Water	26		X	
6	Leveren en organiseren van Maatschappelijke Meerwaarde	31	X		
7	Financiële Toelichting	39	X		

2 Veilig en Bewoonbaar Beheergebied

Dit programma gaat in op de bescherming tegen hoog water op de Maas en het voorkomen van wateroverlast vanuit het regionale watersysteem. Ook het afhandelen van calamiteiten die zijn gerelateerd aan het watersysteem valt hieronder.

2.1 Prestaties en activiteiten

Onderstaande tabel geeft voor het Programma Veilig en Bewoonbaar beheergebied weer welke prestaties voor 2020 opgenomen zijn in de Programmabegroting, wat er tot nu toe is gerealiseerd en wat de prognose voor het eind van het jaar is.

Tabel 4: Overzicht begrote en gerealiseerde prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	PJB	Eenheid	Meerjaren-begroting	Begroting 2020	Realisatie 2020	Prognose 2020
Beoordeling primaire keringen		km	110	39	36,97	36,97
Verbeteren regionale keringen	32	km	3			0
Voorkomen wateroverlast		ha	420	208,5	13,6	62,4
Oplossen knelpunten stedelijk gebied:		aantal		1	1	1

- De veiligheidsbeoordeling van de primaire waterkering voor dijktraject 36-4 Lith – 's-Hertogenbosch en 36-5 's-Hertogenbosch – Heusden zijn uitgevoerd. Beide trajecten hebben over een groot deel van de lengte een substantiële sterkte- en hoogteopgave. Het Rijk (ILT) is akkoord met deze beoordeling. Hiermee is de beoordeling klaar van de vijf grote dijktrajecten die de ruim 100 km aaneengesloten Maasdijk van Boxmeer tot en met Heusden bestrijken. Alleen 36a-1 Keent (ringdijk) en 58-1 Groeningen zijn nog niet beoordeeld.
- In mei 2020 is 13,6 hectare aan maatregelen opgeleverd bij Middelrode om te voldoen aan de normen voor wateroverlast. De prognose voor het hele jaar is bijgesteld naar 62,4 hectare. De belangrijkste oorzaak van de lagere prognose ten opzichte van de programmabegroting zit in de hectares rond de Oeffeltse Raam. De studie hier loopt, maar realisatie vindt (indien nodig) pas in 2021 plaats.
- Het stedelijk wateroverlastpunt in Drunen is opgeleverd.

Tabel 5: Verkenning en beleid voor 2020

Verkenningen en beleid voor 2020			
Verkenning Meanderende Maas, voorkeursalternatief vaststellen en start planuitwerking	Vaststellen		
Verkenning Cuijk-Ravenstein	Opstellen		
Invulling activiteiten 'Weer, een uitdaging'	Uitvoeren		
3e Uitvoeringsprogramma normen wateroverlast	Vaststellen		

- De doelen (mijlpalen) van de waterveiligheids- en dijkverbeteringsprojecten langs de Maas voor 2020 zijn behaald. Meanderende Maas heeft de Verkenningsfase afgerond met de vaststelling van het Voorkeursalternatief, de instemming met de bestuursovereenkomst, de vaststelling van de interprovinciale structuurvisie door Gelderland en Noord-Brabant en de afronding van de bijbehorende PlanMER. Het besluit voor de start van de planuitwerkingsfase is genomen, waarbij ook het benodigde investeringskrediet is toegekend. Voortschrijdend inzicht in de tijd, die nodig is voor een planfaseovergang, leidt ertoe dat de start van de realisatie nu in 2023 gepland staat.
- Voor Cuijk-Ravenstein is, na het toekennen van het investeringskrediet door het algemeen bestuur en subsidiebeschikking door het HWBP, de Verkenning gestart met het ondertekenen van een intentieovereenkomst door de projectpartners: de provincie, de gemeenten Cuijk, Grave, Landerd en Oss en Aa en Maas zelf. Rijkswaterstaat doet ook mee.
- De klimaatstresstesten (naast wateroverlast ook voor hitte, droogte en overstromingsrisico's) en de risicodialogen die in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) worden

uitgevoerd, leveren informatie op over de gevolgen van klimaatverandering en de maatregelen die daarvoor nodig zijn. Het waterschap draagt bij aan de stresstesten en de risicodialogen (grotendeels getrokken door gemeenten), die vanuit het Deltaprogramma zijn voorzien voor de periode 2019, 2020 en 2021. Uitkomst uit de verschillende werkregio's is een gezamenlijke uitvoeringsagenda die aan het Rijk worden aangeboden met het verzoek om cofinanciering vanuit het DPRA (zie ook paragraaf 2.3). Daarnaast wordt met iedere gemeente een actieplan ontwikkeld gericht op klimaatbestendigheid. Dit proces met gemeenten en andere partijen vormt ook input voor het Waterbeheerplan 2022-2027. Door corona zijn de risicodialogen vertraagd. Verwachting is dat deze in de tweede helft van dit jaar opgestart worden en dat er pas in 2021 resultaten beschikbaar zijn. De positie van het waterschap met betrekking tot de risicodialogen in het landelijk gebied moet nog worden bepaald, aangezien gemeenten vooral een focus op het bebouwde gebied hebben.

- Sinds de eeuwwisseling heeft waterschap Aa en Maas veel geïnvesteerd om wateroverlast in het regionale watersysteem te beperken. Het watersysteem voldeed in 2013 vrijwel geheel aan de normen voor wateroverlast. Onderzoek van het KNMI (eind 2015) maakte echter duidelijk dat het klimaat sneller verandert dan gedacht. De impact hiervan is in 2018 via de NBW-toets in beeld gebracht: Wat zijn de effecten van het veranderde klimaat en waar liggen de nieuwe opgaven voor het waterschap? Als vervolg op de NBW-toets is in 2019 en eerste helft 2020 het Derde Uitvoeringsprogramma Wateroverlast opgesteld. Realisatie van maatregelen vindt plaats in de periode tot en met 2023 en na toekenning van het investeringskrediet door het algemeen bestuur. Het in 2019 gestarte onderzoek naar regionale wateroverlast in en rondom 's-Hertogenbosch zal in 2020 zijn vervolg krijgen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

HWBP-programma en afdeling waterveiligheid

- De nieuwe normen voor waterveiligheid van de primaire keringen zijn sinds 2017 van kracht. Daarmee is een nieuwe periode gestart waarin een grote dijkverbeteringsopgave voor de Maasdijk centraal staat. Deze zal naar verwachting twee decennia duren en voor het beheergebied van Aa en Maas een investering van zo'n € 800 miljoen vragen. Met het verder op orde brengen van de bemensing van de nieuwe afdeling Waterveiligheid is in de eerste helft van 2020 een mooie start gemaakt.
- Naar aanleiding van het Rekenkamer Onderzoek over de Governance van het project Meanderende Maas is een dashboard Waterveiligheid ontwikkeld om het bestuur, naast de momenten van formele investeringskredietaanvragen van HWBP-voorstellen, tussentijds mee te nemen en te informeren over de voortgang van het HWBP-programma en de bijbehorende projecten. Hierbij wordt ingegaan op de financiële voortgang en bijbehorende risico's, techniek, planning en omgeving, alsmede een overzicht van genomen en te nemen bestuurlijke besluiten.
- Binnen de dijkversterkingsprojecten is de werkwijze Systems Engineering in ontwikkeling. Die kan helpen om wensen vanuit eigen beheer maar ook (externe) klanten in lopende en toekomstige projecten beter een plek te geven. Daarbij horen instrumenten zoals een Basisspecificatie dijken waarbij actief de afstemming met andere waterschappen in het hele land wordt gezocht.
- Aa en Maas heeft een actieve meesturende rol vervuld in de voorbereiding van het besluit van de minister over de status van de gebieden achter de Limburgse keringen. Een goed werkend Maassysteem bij hoogwater met een goed functionerende waterberging, in met name het Lob van Gennep, leidt namelijk tot lagere Maaswaterstanden langs het beheergebied.
- Na een aftrap voor het programma Integraal Riviermanagement begin februari is de samenwerking in de ontwikkeling van een beleidskader door Rijk en partners van het Deltaprogramma Rivieren/Maas, waaronder Aa en Maas, een half jaar vertraagd door de coronamaatregelen. Wat dit betekent voor het streven om de hoofdlijn hiervan in 2021 te verankeren in het Nationaal Waterplan is nog onduidelijk. Er wordt nu ingezet op ondertekening

van een intentieovereenkomst eind 2020. Uitwerking in een programma onder de Omgevingswet is nog steeds het plan.

- Aa en Maas heeft via een externe deskundige veel kennis over graverij door dieren (met name bevers) binnengehaald en gedeeld. Op grond daarvan worden nu acties uitgezet zoals een gebiedsanalyse en wordt input geleverd voor dijkversterking. Daarnaast is met Stowa en Unie van waterschappen in gang gezet om informatie beter te stroomlijnen en beschikbaar te maken. Parallel daaraan wordt gewerkt aan een landelijk kenniscentrum Bever.
- In het kader van de Zorgplicht (PDCA-cyclus) voor de primaire keringen heeft een halfjaarlijkse evaluatie van alle processen plaatsgevonden en is gestart met het opzetten van peerreviews met de waterschappen Brabantse Delta en Limburg en Rijkswaterstaat Zuid Nederland.
- Gestart is met de uitvoering van het herstel van 8 waterkerende kunstwerken in de kering langs het Drongelens Kanaal in samenwerking met De Dommel en district Hertogswetering. Daarnaast is voor de kunstwerken in de primaire en regionale keringen in samenwerking met de districten Hertogswetering en Raam begonnen met een risico-inventarisatie en evaluatie met als doel verhogen van de veiligheid van medewerkers en burgers rondom het kunstwerk.
- Naar aanleiding van de in 2019 afgeronde toetsing van de regionale keringen is een verbetertraject voor de grasbekleding (op 3 locaties) opgestart en wordt gekeken hoe de kering bij de Brand verbeterd kan worden. Verder is een inventarisatie gestart om in meer detail te kijken welke bomen risicovol zijn voor de regionale waterkering en welke niet. Voor in de toetsing afgekeurde leidingen wordt in het najaar een risico-inventarisatie uitgevoerd.
- Activiteiten in het kader van de calamiteitenbestrijding zijn deels vertraagd vanwege beperkte capaciteit en corona. Begin 2020 is wel de samenwerking in geval van hoogwater met de districten Hertogswetering en Raam versterkt door middel van werksessies. Ook zijn stappen gezet om kennis uit de beoordeling van de primaire keringen te vertalen naar een systematiek die actuele inzichten kan geven over de sterkte van de keringen. Opleiden van een nieuwe groep (burger)dijkwachters en (burger)dijkwachtrainingen en -oefeningen zal door corona uitgesteld worden naar volgend jaar.
- Het informatieplan waterkeringen is opgesteld en er is gestart met concrete activiteiten daaruit:
 - Aanvullen van datasets die niet compleet of verouderd waren in het kader van de Zorgplicht.
 - Implementeren van een project-informatiesysteem voor de HWBP-projecten.
 - Omzetten van gegevens in een formaat dat voor de Omgevingswet noodzakelijk is.Daarnaast is aansluiting gezocht bij landelijke initiatieven van andere waterschappen en het Waterschapshuis gericht op verbetering van informatiemanagement.

Wateroverlast en Weer, een uitdaging

- Het geactualiseerde calamiteitenbestrijdingsplan droogte, met daarin scenario's, is in december 2019 opgeleverd en vastgesteld door het dagelijks bestuur. Op dit moment wordt gewerkt aan het actualiseren van het calamiteitenbestrijdingsplan wateroverlast met daarin verwerkt de scenario's. Daarnaast worden ook de overige calamiteitenbestrijdingsplannen (verontreiniging oppervlaktewater, afvalwaterketen, keringen, ICT) geactualiseerd met inbegrip van de scenariodenkwijze.
- Het Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS) 2.0 is dit halfjaar tot tevredenheid van de Brabantse waterschappen opgeleverd.
- Er is, vanwege de corona crisis, nog geen actie ondernomen op de verkenning of inwoners als waterwacht het waterschap willen ondersteunen ten tijde van wateroverlast of droogte.

Veilig en bewoonbaar bebouwd gebied

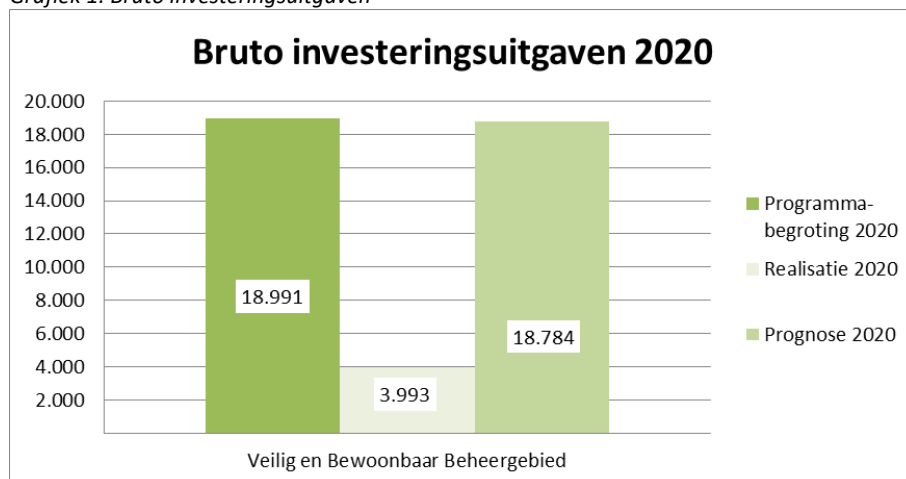
- Uitwerken van maatregelen voor knelpunten in bebouwd gebied die uit de NBW-toets 2018 zijn gekomen (derde uitvoeringsprogramma); Het derde Uitvoeringsprogramma wateroverlast is opgesteld waarin de opgave nog niet is uitgewerkt in concrete maatregelen, maar wel al is geprogrammeerd.

- Met gemeenten en andere partijen stresstesten en risicodialogen uitvoeren gericht op het komen tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda en actieplannen. Mede in verband met corona krijgt dit een doorloop in 2021.

2.2 Input begroting 2020

Investerings

Grafiek 1: Bruto investeringsuitgaven

Binnen dit programma bedraagt de besteding tot en met juni 21% van het geraamde volume voor dit jaar. De verwachting is dat nagenoeg het gehele geraamde volume zal worden besteed.

De dijkverbeteringsprojecten Ravenstein-Lith en Cuijk-Ravenstein en het innovatieproject gebiedsgerichte aanpak piping nemen het overgrote deel voor hun rekening voor wat betreft de realisatie tot en met juni. Ook de projecten waarin de stuwen worden geautomatiseerd en wateroverlast wordt tegengegaan, dragen hier substantieel aan bij.

De financiële bijdrage aan het HWBP, de eerdergenoemde dijkverbeteringsprojecten en het innovatieproject, het aanpassen van de kunstwerken in de regionale kering en het project automatiseren stuwen zijn de projecten die voor een substantieel deel van invloed zijn op het verwachte eindresultaat van 99%.

Exploitatie

Tabel 6: Saldo lasten en baten

Omschrijving	Begroting	Begrotings wijziging 2020	Begroting na wijzigingen 2020	Realisatie 2020	Prognose	Afwijking	Afwijking
Totaal lasten	13.820	0	13.820	6.817	13.891	-70	-1%
Totaal baten	600	0	600	72	622	22	4%
Saldo lasten en baten	13.220	0	13.220	6.745	13.268	-48	

Evenals vorig jaar is binnen dit programma 49% van de begroting gerealiseerd. De realisatie van de baten blijft achter, evenals voorgaande jaren, deze zullen in de tweede helft van het jaar worden gerealiseerd. Voor dit programma wordt geen substantiële afwijking verwacht in het netto-eindresultaat.

Naar verwachting zal extra onderzoek (€ 100.000) en onderhoud (€ 200.000) aan de (primaire) waterkeringen leiden tot hogere lasten. De lagere bijdrage aan de BSOB en aan het Waterschapshuis (HWH) en de lagere kapitaallasten compenseren grotendeels deze hogere lasten.

Ook de personeelslasten vallen hoger uit dan geraamd maar deze kunnen door overige onderschrijvingen worden opgevangen.

Uiteraard heeft het één en ander effect in alle bestuurlijke programma's en voor een nadere toelichting van de kapitaal- en personeelslasten en de bijdragen aan de hierboven genoemde verbonden partijen wordt verwezen naar paragraaf 7.3.

Als gevolg van de coronacrisis verwacht de BSOB veel minder invorderingsopbrengsten; er is veel betalingsuitstel verleend. Dit nadeel wordt tenietgedaan door een hogere dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank en door hogere personeelsbaten. Ook hier geldt dat het effect hiervan doorwerkt in alle bestuurlijke programma's. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 7.4.

3 Voldoende Water en Robuust Watersysteem

Aa en Maas draagt zorg voor een adequate en duurzame watervoorziening voor de diverse gebruiksfuncties in hun onderlinge samenhang. Waterschap Aa en Maas zorgt hiervoor door het optimale peil en debiet na te streven in beken, kanalen, sloten én in de ondergrond (voorraadbeheer). Aa en Maas wil voldoende zijn opgewassen tegen weersextremen en blijft werken aan een robuust en veerkrachtig watersysteem als basis voor een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting en landgebruik. Daarom maakt het waterschap afspraken met de omgeving over het Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) en stemt de inrichting en het beheer van het watersysteem hierop af.

3.1 Prestaties en activiteiten

Onderstaande tabel toont voor het Programma Voldoende Water en Robuust Watersysteem welke prestaties voor 2020 zijn opgenomen in de Programmabegroting, wat tot nu toe is gerealiseerd en wat de prognose voor het eind van het jaar is.

Tabel 7: Overzicht begrote en gerealiseerde prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	PJB	Eenheid	Meerjaren-begroting	Begroting 2020	Realisatie 2020	Prognose 2020	
Investeringsprojecten							
Natura 2000		ha	2.250			0	
Natte Natuurparels	211	ha	1.000	88	0	0	
Overige EHS (bv Maashorst, Raam vallei)		ha	5.000	300	0	0	
Wijstherstel		ha	83	10	0	0	
GGOR landbouw (waterconservering)	48	ha	61.000	3.933	3.933	3.933	
Wegwerken baggerachterstand	53	km	500	41	0	41	
Verbreiden te krappe profielen/aanpak krappe duikers	240	aantal	1.200	485	90	485	
Automatiseren stuwen	268	aantal		50	40	51	
Exploitatie							
Maaien		km		2.466	1600	2466	
Cyclisch groot onderhoud		km		200	87	200	
Wijzer onderhoud		km		200	50	125	

- Peelvenen is een van de eerste gebieden waar een integrale gebiedsontwikkeling wordt uitgewerkt naar aanleiding van de stikstofproblematiek. Er zullen extra maatregelen binnen, maar vooral in de zone net buiten het Natura2000-gebied getroffen moeten worden. Voor dit soort extra maatregelen stelt het Rijk voor de komende jaren € 300 miljoen per jaar (voor heel Nederland) beschikbaar. De zitting bij de Raad van State voor het lopende project Peelvenen staat voor september gepland.
- In de eerste helft van 2020 is een investeringskrediet toegekend ten behoeve van de realisatie van de maatregelen voor de Natte Natuurparel Aa Heeswijk Dinther. De inspraakprocedure van het plan is doorlopen en de aanbestedingsprocedure loopt. Het project loopt voorspoedig, maar de verwachting is dat afronding van de realisatie net over de jaargrens heen gaat en in 2021 valt. In de overige Natte Natuurparels is in 2020 geen realisatie voorzien. De voortgang in die projecten is wisselend. Gesprekken over grondverwerving waren lastiger te voeren als gevolg van corona.
- Maatregelen voor de overige EHS (Natuurnetwerk Brabant) vormen onderdeel van de GGOR-projecten. In de eerste helft van 2020 zijn afspraken gemaakt met Staatsbosbeheer, provincie en gemeenten dat het waterschap de trekkersrol op zich zal nemen voor (hydrologisch) herstel op de Maashorst. Dit wordt gecombineerd met de GGOR. Vooruitlopend zijn al diverse knijpstuwen (rijplaten) geplaatst om extra water te conserveren. Op basis van een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) worden in 2021 maatregelen getroffen in de Venloop die bijdragen aan

het hydrologisch herstel van de Maashorst. De GGOR Biezenloop is volledig afgerond met het vaststellen van het streefpeilbesluit.

- Op diverse locaties wordt samengewerkt met gemeenten en provincie aan wijstherstel, zodat het bijdraagt aan het oplossen van de droogteproblematiek. Bij de Esperloop, Leegveld (Peelvenen), bij de Hooze Raam, bij Donzel (vlakbij Nistelrode) en bij de Berkt (bij Heesch) zijn projecten in voorbereiding. In 2020 wordt geen realisatie verwacht.
- Qua uitvoering van baggerwerken zorgt de nieuwe regelgeving rondom PFAS voor extra uitdagingen bij de afzet van baggerspecie en het toepassen van grond bij inrichtingsprojecten. Desondanks is het baggerprogramma weer volledig opgestart en lopen de prestaties volgens planning.
- Krappe duikers worden vergoet zodat deze minder gevoelig zijn voor verstopping en een robuuster watersysteem ontstaat. De voortgang van het vervangen van krappe duikers is in het tweede kwartaal van het jaar op een lager pitje komen te staan. Dit omdat terughoudendheid werd betracht in het aangaan van gesprekken met de eigenaren van de duikers vanwege het coronavirus. Inmiddels zijn de werkzaamheden weer in volle gang en naar alle waarschijnlijkheid zal het aantal in 2020 geplande duikers worden gerealiseerd.
- Het automatiseren van stuwen verloopt volgens planning. Dit jaar worden 51 stuwen geautomatiseerd, zodat handelingssnelheid bij hevige buien en slimmere verdeling van schaars water bij droogte optimaal verbeterd worden.
- Het maaïen van sloten loopt volgens planning. Een deel van de sloten en beken, 1600 km, wordt tweemaal per jaar gemaaid, de eerste keer tussen 1 juni en 16 juli. Daarbij wordt een deel van de begroeiing ontzien mits de waterfunctie dit toelaat. Van 350 km sloten is de begroeiing van de waterbodem al vóór 1 juni gemaaid. Dit is wat meer dan gebruikelijk en heeft te maken met de hoge temperaturen in april en mei, waardoor de begroeiing sneller op gang kwam.
- Ook dit jaar wordt nog hinder ondervonden door de PFAS-problematiek bij het uitvoeren van cyclisch groot onderhoud. Baggertrajecten die in 2019 stil zijn komen te liggen, zijn dit jaar aanvullend bemonsterd op de aanwezigheid van PFAS. Hiermee is het gelukt om in korte tijd weer in de reguliere baggercyclus te komen. De analyses tonen dat PFAS een nog moeilijk te vatten stofgroep is. In gebieden waar de stoffen niet worden verwacht, worden deze soms aangetroffen. In gebieden die wel verdacht zijn, wordt -gelukkig- vaak niks gevonden. Het niet goed kunnen voorspellen van de aanwezigheid van PFAS, nader brononderzoek en het afperken van verontreinigingslocaties zorgen dit jaar voor een fors hogere inspanning aan laboratoriumdiensten dan begroot. Zie ook paragraaf 3.2 exploitatie.
- Eind 2019 is een strakke planmatige aanpak voor wijzer onderhoud ontwikkeld als onderdeel om de realisatie te versnellen. Een belangrijk onderdeel in deze aanpak zijn de besluitvormingsbijeenkomsten met aangrenzende grondeigenaren. Deze bijeenkomsten zijn met de uitbraak van corona noodgedwongen uitgesteld. Enkele andere werkwijzen zijn uitgewerkt en uitgetest, zoals het digitaal opgeven van voorkeuren en het reageren op een schriftelijk voorstel, maar daarmee is begrijpelijkerwijs niet de begrote output gerealiseerd. Verwacht wordt dat in de tweede helft van het jaar weer gewerkt kan worden met besluitvormingsbijeenkomsten met inachtneming van de voorzorgsmaatregelen, maar niet dat de opgelopen achterstand wordt ingelopen.

Tabel 8: Verkenning en beleid voor 2020

Verkenningen en beleid voor 2020			
Klimaat adaptatie (DHZ)	Uitvoeren		
Slim Sturen	Planvorming/ Uitvoering		
Beregeningsbeleid	Evaluatie		

- Met name via de GGOR Landbouw, de strategie wateraanvoer en “slimmer sturen” (OMDISK, zie hieronder bij kennisvragen) als onderdeel van de digitale transformatie wordt invulling gegeven aan de afspraken rondom Deltaplan Hoge Zandgronden met Rijk en provincie. Naast de

uitvoering van fase één wordt de tweede fase van het Deltaprogramma Zoet Water (2021-2027) voorbereid. Ook de stresstesten in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie leveren informatie op over de gevolgen van klimaatverandering en de te nemen maatregelen.

- Verder vergroten van de stuurbaarheid van het watersysteem door het project “slimmer sturen” (verdere professionalisering van de procesautomatisering) door te zetten.
In de eerste helft van 2020 zijn meerdere bestuursvoorstellen aangenomen om de stuurbaarheid van ons watersysteem te vergroten. Dit betreft een uitbreiding/verbetering van onze meetsystemen ten behoeve van deze sturing en een uitbreiding van de geautomatiseerde stuwen en het opstellen van gebiedsregelingen.
- In de eerste helft van 2020 is, in samenwerking met onze grondwaterpartners in het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg, gestart met de herijking van het beregeningsbeleid. De eerste resultaten hiervan (5%-regeling, aanpassen peildatum en –periode) zullen voor het volgend groeiseizoen geïmplementeerd zijn.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Waterconservering

Conform het Bestuursakkoord 2019-2023 wordt verkend naar mogelijke extra maatregelen om de waterbeschikbaarheid voor natuur en agrarische ondernemers te vergroten. Onderdeel hiervan is het heroverwegen van het peilbeheer. In het voorjaar van 2020 zijn drie acties uitgezet:

1. Herstel van bestaande LOP-stuwen (in samenwerking met de eigenaren).
2. Plaatsen van stalen stuwen in de haarvaten van het oppervlaktewatersysteem.
3. Plaatsen van LOP-stuwen in drie pilot gebieden in samenwerking met ZLTO.

Kennisvragen

De zomer van 2018 en 2019 heeft de urgentie duidelijk gemaakt van (real time) inzicht in (de toestand en) de werking van de meteorologie, het bodemvocht-, grondwater- en oppervlaktewatersysteem. Dit wordt opgepakt binnen het project OMDISK (Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement in Systeem en Keten) waarvoor het algemeen bestuur op 3 juli 2020 een investeringskrediet beschikbaar heeft gesteld.

Er spelen tevens kennisvragen rond de klimaatbestendige inrichting van het watersysteem. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bodem, stroming ten behoeve van de KRW en effecten van hydrologische ingrepen en maatregelen, zoals maximale conservering via peilbeheer inclusief de bijbehorende risico's, vraagstukken rond beregening, visie op de beekdalontwikkeling, wateraanvoerverdelingsvraagstukken en de inzet van regelbare drainage. Op dit gebied is aansluiting gezocht bij het onderzoeksprogramma KLIMAP om samen met andere overheden en kennisinstituten kennis te ontwikkelen.

Evaluatie GGOR en peilbeheer

In 2013 is het waterschap gestart met het Programma GGOR Landbouw en de overige EHS. Om meer richting te geven aan de streefpeilbesluiten als onderdeel van de GGOR's is in 2015 de Nota peilbeheer vastgesteld. De GGOR is een cyclisch proces met een frequentie van circa 10 jaar. De basis voor de evaluatie van de GGOR is gelegd en deze zal in 2020 worden afgerond.

In het voorjaar 2020 is de partiële herziening van de Nota peilbeheer vastgesteld door het algemeen bestuur. Hiermee is het experiment om de peilen gedurende de zomer, herfst en winter zeer hoog te houden in het peilbeheer beleidsmatig vastgelegd.

Beheer en onderhoud watersysteem

Peilbeheer

Dit voorjaar werd gekenmerkt door een aanhoudende periode van droogte. Hierdoor zijn de grondwaterstanden, die in de winterperiode grotendeels waren aangevuld, weer onder het normale peil gezakt. Om de waterlopen zoveel mogelijk watervoerende te houden, was het nodig om een onttrekkingsverbod voor oppervlaktewater in te stellen en is maximaal ingezet op wateraanvoer. Zo is onder andere aanvoer van Maaswater via de Samsbeekse Uitwatering weer mogelijk gemaakt. Daarnaast is alles op alles gezet om water zoveel mogelijk vast te houden. Er zijn hoge stuwstanden ingesteld, een aantal vistrappen zijn afgesloten en is een start gemaakt met het treffen van waterconserverende maatregelen in B- en C-waterlopen.

Onderhoud kunstwerken

Voor de waterbeheersingsgemalen is een -eerste versie- Lange Termijn Asset Planning (LTAP) opgesteld. De LTAP is een hulpmiddel om objectief en risico gestuurd het meerjarenprogramma te vullen voor wat betreft het groot onderhoud aan gemalen en om daaraan een prioritering toe te kennen.

Maaien

De nieuwe aannemers in Boven Aa en rayon Boekel-Laarbeek in Beneden Aa hebben hun eerste werk naar tevredenheid uitgevoerd. Er is een voortvarende start gemaakt met de pilot data gestuurd maaien. In juni is de app Perceels-wijzer gelanceerd. Via deze app kan de gebruiker informatie ontvangen over het maaionderhoud langs zijn percelen.

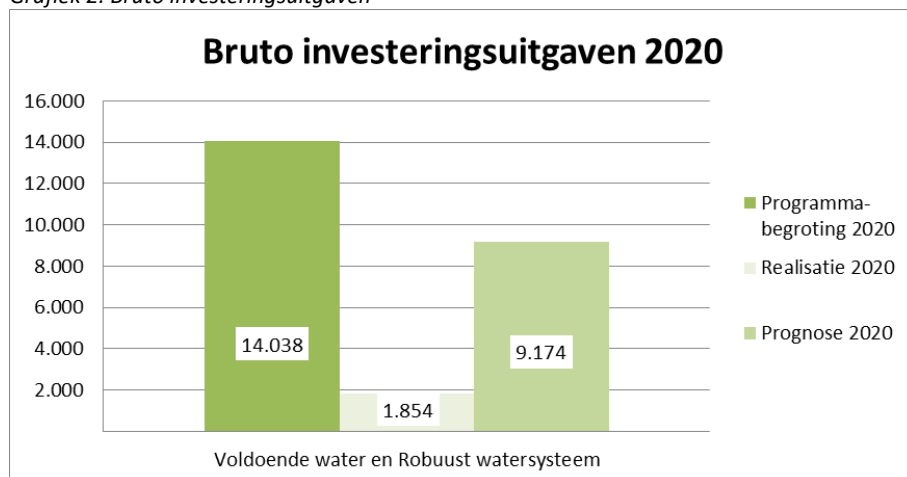
Voldoende water en robuust watersysteem in bebouwd gebied

- Bij een aantal gemeenten zijn de klimaatstresstesten inmiddels uitgevoerd. Hierin is naast de wateroverlast nadrukkelijk ook aandacht geweest voor droogte en hittestress en daar waar relevant, ook voor het beperken van gevolgen van overstromingen. Nog voor de zomer stonden de daaropvolgende risicodialogen met gemeenten en private partijen binnen die gemeenten gepland. Vanwege corona hebben deze risicodialogen slechts in een enkel geval plaats gevonden. Verwacht wordt dat dit dus enige vertraging oploopt.
- In de gemeente Someren is gestart met een pilot tot een gezamenlijke aanpak met onder andere de inzet van een watercoach die inwoners in het veld gaat helpen met afkoppelen en het vergroenen van woningen. Indien dit succesvol blijkt, wordt gekeken of dit breder uitgerold kan worden. Ook in de andere Peelgemeenten Asten, Laarbeek, Gemert – Bakel en Deurne is inmiddels door gemeenten een eigen subsidieregeling afkoppelen en vergroenen vastgesteld. Deze gemeentelijke regelingen zijn stapelbaar gemaakt met de waterschapsregeling.
- Op dinsdag 30 juni heeft het dagelijks bestuur ingestemd met een aangepaste en verbeterde stimuleringsregeling. Daarbij is de regeling onder andere toegankelijker gemaakt voor inwoners door het doen van een digitale aanvraag via DigiD, waarbij een koppeling is gemaakt met het zaakstelsel van het waterschap waardoor bijvoorbeeld basisgegevens voortaan maar één keer hoeven te worden ingevuld.
- Er is een start gemaakt met de voorbereidingen voor een pilot met een micro waterkrachtcentrale bij de Kilsdonkse Molen.

3.2 Input begroting 2020

Investerings

Grafiek 2: Bruto investeringsuitgaven

Binnen dit programma is de besteding in de eerste helft van dit jaar 13% van de geraamde kosten. Naar verwachting zal op het einde van het jaar 65% van het geraamde investeringsvolume zijn besteed.

De realisatie heeft met name plaatsgevonden binnen de projecten wegwerken achterstand cyclisch onderhoud, optimalisatie watersysteem (aankoop krappe duikers) en automatiseren stuwen. De verwachting is dat diezelfde projecten en de projecten verdrogingsbestrijding Aa Heeswijk-Dinther, gebiedsplan Raam, GGOR Goorloop Snelle Loop en St. Anthonis-Boxmeer, uitvoeringsprogramma Noordervaart/Peelkanaal en hoogwaterafvoer sluis 0 voor een belangrijk deel zullen bijdragen aan de realisatiegraad van 65% per ultimo 2020.

De projecten waar de prognose substantieel naar beneden is bijgesteld en daarmee voor een belangrijk deel de oorzaak zijn van de te verwachte lagere realisatiegraad betreft gebiedsplan Raam (€ 396.000), uitvoeringsprogramma Noordervaart/Peelkanalen (€ 2.987.000, zie voor nadere toelichting Jaarrekening 2019), GGOR St. Anthonis-Boxmeer (€ 315.000), optimalisatie watersysteem (€ 246.000) en aanpassing hoogwaterafvoer sluis 0 (€ 475.000).

Daarentegen zijn er enkele projecten die een hogere besteding verwachten, zoals bijvoorbeeld automatiseren stuwen (€ 235.000) en uitbreiding meetnet- en vergroten bruikbaarheid data (€ 145.000). Daarnaast zijn er nog enkele andere projecten die vorig jaar zijn opgeleverd, maar een (financiële) afronding hebben in dit jaar die niet is voorzien en daarmee zorgen voor een hogere besteding binnen dit programma (€ 200.000). Een voorbeeld hiervan is de renovatie van het waterbeheersingsgemaal Groote Wetering, renovatie Bovenlandse Sluis en Moerputten Vlijmens Ven.

Exploitatie

Tabel 9: Saldo lasten en baten

Omschrijving	Begroting	Begrotings wijziging 2020	Begroting na wijzigingen 2020	Realisatie 2020	Prognose	Afwijking	Afwijking
Totaal lasten	46.444	0	46.444	19.973	46.175	270	1%
Totaal baten	916	0	916	81	1.060	144	16%
Saldo lasten en baten	45.528	0	45.528	19.892	45.115	415	

De besteding van 43% binnen dit programma is nagenoeg gelijk aan die van vorig jaar. Ook binnen dit programma blijft de realisatie van de baten achter, deze zullen in de tweede helft van het jaar worden gerealiseerd. Vooralsnog wordt geen substantiële afwijking verwacht op het netto-eindresultaat.

Bij het cyclisch groot onderhoud worden extra lasten verwacht, met name door de aanvullende waterbodemonderzoeken als gevolg van de PFAS-problematiek. Deze lasten worden gedekt door de onttrekking van € 500.000 vanuit de bestemmingsreserve Baggeren. In eerste instantie was het de bedoeling deze bestemmingsreserve in 2019 in te zetten, maar door de eerdergenoemde PFAS-problematiek is dat niet nodig gebleken. Bij de Jaarrekening 2019 is aangegeven dat het nog beschikbare bedrag van € 500.000 wordt ingezet in 2020. Via besluitvorming door het Algemeen Bestuur wordt de bij de jaarrekening 2019 gevormde bestemmingsreserve baggeren aangewend ter dekking van de gemaakte exploitatiekosten.

Binnen dit programma zijn de uitgaven voor duurzame goederen (€ 50.000) hoger. Naar verwachting zijn ook de uitgaven hoger voor planvorming (€ 90.000) en voor extra onderhoud (€ 100.000). De lagere bijdrage aan de BSOB en Het Waterschapshuis (HWH) compenseren grotendeels deze hogere lasten.

Ook zijn de personeelslasten hoger dan geraamd. Deze overschrijding wordt gecompenseerd door de lagere kapitaallasten.

De BSOB verwacht lagere invorderingsopbrengsten als gevolg van de coronacrisis, doordat aan velen betalingsuitstel is verleend. De hogere dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank en de hogere personeelsopbrengsten compenseert het nadeel bij de BSOB.

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 7.3 en 7.4.

4 Gezond en Natuurlijk Water

Hieronder worden de activiteiten beschreven van het waterschap die bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen op het gebied van gezond en natuurlijk water.

In het voorjaar is op basis van nationale handreiking de technische actualisatie van de KRW-doelen (incl. wijzingen in begrenzings en typologie van enkele waterlichamen) vastgesteld door het algemeen bestuur. Vervolgens zijn deze doelen via Informatiehuis Water gedeeld met provincie en Rijk. De provincie voert momenteel een second opinion uit. Op dit moment wordt intern bij Aa en Maas de vertaalslag gemaakt naar een concreet maatregelpakket inclusief programmering per waterlichaam. Dit is onderdeel van het voorkeursalternatief en wordt opgenomen in het WBP. Belangrijke zaken die in de vertaalslag worden meegenomen zijn de resultaten van de taskforce NVO's en de realiteitschecks vanuit de districten. Doel is om alle maatregelen goed te programmeren in lijn met KRW-looptijd (periode 2022-2027). Daarnaast blijft het een uitdaging om met de realisatie van het huidige WBP (2020-2021) op schema te blijven. Momenteel wordt in het kader van het nieuwe WBP-gesprekken gevoerd met stakeholders waarin KRW één van de thema's is. Uiteindelijk zal de provincie Noord-Brabant de doelen vaststellen in 2021 en worden deze opgenomen in een nieuw stroomgebiedsbeheerplan Maas. Hieronder worden de belangrijkste gerealiseerde activiteiten beschreven.

4.1 Prestaties en activiteiten

Onderstaande tabel geeft voor het Programma Gezond en Natuurlijk Water weer welke prestaties voor 2020 opgenomen zijn in de Programmabegroting, wat er tot nu toe gerealiseerd is en wat de prognose voor het eind van het jaar is.

Tabel 10: Overzicht begrote en gerealiseerde prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	PJB	Eenheid	Meerjaren-begroting	Begroting 2020	Realisatie 2020	Prognose 2020	
Beekherstel		km	60	9,4	0,0	4,2	
IGP Bakel Milheeze	12			0,7	0,0	0,7	
Astense Aa (+Soeloop)				4,2	0,0	0,0	
Kleine Aa (Aa dal zuid)	76			1,0	0,0	0,0	
Beekherstel en EVZ Snelle Loop - benedenloop	4			3,5	0,0	3,5	
Ecologische verbindingzones:			80	10,7	0,0	3,1	
Koningsvliet	94	km				2,5	
Astense Aa (+Soeloop)				4,2	0,0	0,0	
Aa en Kleine Aa bij Asten (Aa dal zuid)	76			5,3	0,0	0,0	
Beekherstel en EVZ Snelle Loop - benedenloop	4			1,2	0,0	0,6	
Natuurvriendelijke oevers:				10,0	8,7	11,2	
Koningsvliet	94					2,5	
Natuurvriendelijke oevers Clusterproject NVO	239	km	90	10,0	7,2	7,2	
Gebiedsplan Raam -Peelkanaalzone	7				1,5	1,5	
Vispassages:			80	18	4	6	
Clusteraanpak vismigratie	217				4	4	
Beekherstel en EVZ Snelle Loop - benedenloop	4	aantal		3	0	2	
Astense Aa (+Soeloop)	77			8	0	0	
Kleine Aa (Aa dal zuid)	76			7	0	0	
Beekmondingen		aantal	2			0	
Recreatie		aantal	60	12	8	18	

- In het voorjaar 2020 is verder gewerkt aan de KRW-inrichtingsopgave voor EVZ's, NVO en beekontwikkeling. Het onderzoek naar mogelijke versnellingsmaatregelen NVO is afgerond en zal in het najaar van 2020 verder worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Ook de

versnellingsmaatregelen EVZ's zijn in dit voorjaar gestart. Naar aanleiding van deze verkenning op de versnellingsmaatregelen worden deze in 2020 verder voorbereid ter realisatie in 2021 en 2022.

- Naar verwachting wordt dit jaar 4,2 kilometer beekherstel gerealiseerd. Dit betreft de trajecten Snelle Loop-benedenloop (3,5 km) en het IGP Bakel Milheeze (0,7 km).
- In de Programmabegroting 2020 is rekening gehouden met een versnelling in de realisatie van beekherstel, evz en vispassage in het project Aa-dal-zuid, zodat er in 2020 al realisatie zou plaats vinden. Mede als gevolg van de Corona-pandemie lukt het niet om deze versnelling te effectueren en zullen deze prestaties pas in 2021 en verder worden gerealiseerd.
- Er treedt vertraging op in het project Astense Aa. Vanwege de actuele grondposities is het niet mogelijk om fase 2 van het beektraject tijds te realiseren. Vanwege betere kansen op snelle realisatie wordt op dit moment bezien om eerst fase 3 op te pakken.
- De provincie is momenteel bezig met een actualisatie en herijking van de EVZ-opgave, met name op basis van de Wet natuurbescherming. Dit is input voor de omgevingsverordening die deze zomer (14 juli t/m 1 september) de inspraak ingaat. Voor het GOB-bod is geanalyseerd langs welke trajecten er kansen liggen om voor eind 2021 ecologische verbindingzones te realiseren. In 2020 leidt dit tot realisatie van 3,1 km ecologische verbindingzone in de projecten Koningsvliet (2,5 km) en Beekherstel en EVZ Snelle Loop- benedenloop (0,6 km).
- In 2019 is naar aanleiding van de vraag om de realisatie van natuurvriendelijke oevers te versnellen, de taskforce Natuurvriendelijke Oevers opgericht. De taskforce heeft in het voorjaar van 2020 de gehele NVO-opgave geïnventariseerd en hiermee in beeld gebracht welke trajecten al als gereed kunnen worden beschouwd of in 2020 en 2021 gerealiseerd kunnen worden. Hierdoor wordt in 2020 11,2 km gerealiseerd en is de prognose voor 2021 circa 50 km.
- In 2020 was de planning om 18 vispassages te realiseren. Hiervan zijn 4 stuks in het voorjaar van 2020 gerealiseerd (clusteraanpak vismigratie) en staan er nog 2 gepland (Beekherstel en EVZ Snelle Loop- benedenloop). De overige vispassages zouden worden gerealiseerd in het project Astense Aa fase 2 en het project Aa-dal-zuid. Eerder is uitgelegd dat in de beide trajecten geen realisatie plaatsvindt in 2020.
- Met Rijkswaterstaat wordt invulling gegeven aan de uitvoering van het convenant Beekmondingen. Afgesproken is om uiterlijk 2021 de beekmondingen Campagnebeek, Tochtsloot en Hertogswetering/Roode Wetering natuurlijk ingericht te hebben. Herinrichting van de Campagnebeek loopt mee met het gebiedsproces Smakterbroek. In 2020 heeft hiervoor planuitwerking plaatsgevonden resulterend in een definitief ontwerp. Het definitieve ontwerp voor de Tochtsloot (NVO) is begin 2020 vastgesteld en zal waarschijnlijk nog in 2020 heringericht worden. Bij de Hertogswetering/Roode Wetering heeft voorjaar 2020 extra vismonitoring plaatsgevonden met als doel het opstellen van een optimaal voorstel voor herinrichting, de conceptrapportage is inmiddels gereed. Afhankelijk van de grootte van de opgave zal deze monding in 2021 worden aangepakt of doorgeschoven worden naar het nieuw vast te stellen convenant voor de periode 2021-2027.
- Op het gebied van recreatie en educatie ondersteunen we projecten die aansluiten bij wat we binnen het waterschap doen. In 2020 betreft het inmiddels circa 12 projecten, waaronder het natuurbelevingspad in Boekel, ondergrondse waterval in Deurne (wijstverschijnsel), waterwand in bezoekerscentrum Maashorst en onderzoek HAS studenten naar inzet beweiden bij natuurlijk ingerichte gebieden.
- Ten aanzien van water en erfgoed richt de inzet van het waterschap zich vooral op het benutten van meekoppelkansen voor het beter zichtbaar maken van cultuurhistorisch waardevol erfgoed en landschap. We maken ons in lopende projecten bijvoorbeeld sterk voor het beter zichtbaar maken van de Beerse Overlaat / Beerse Maas. Onze inzet bij de Zuiderwaterlinie heeft bijgedragen de uitgave van recreatieve wandel-, fiets- en autoroutes. Daarnaast heeft Aa en Maas meegewerkt aan de in 2020 uitgebrachte publicatie 'Watermolens in Noord-Brabant'.

Tabel 11: Verkenning en beleid voor 2020

Verkenningen en beleid voor 2020			
Watersysteem analyses	Uitvoeren		
Verbreden grondstrategie	Uitvoeren		
Kennisontwikkeling kleinschalige beheer- en inrichtingsmaatregelen	Uitvoeren		
Beleidsontwikkeling vitaal platteland incl. bodem (voorheen strategie landbouw)	Opstellen		
Afvalwaterstrategie (reeds afgerond)	Opstellen		
Waterverdeling - voldoende water	Opstellen		
Kennisontwikkeling waterkwaliteit	Uitvoeren		
Beïnvloeden en stimuleren aanpak diffuse bronnen	Uitvoeren		

In 2020 is gewerkt aan de volgende zaken voor het onderdeel natuurlijk water:

- In 2020 worden onder andere de volgende initiatieven gesteund: deltaplan biodiversiteit, filmproject “Nederland onder water” met beelden van de onderwaterwereld, HAS onderzoek met betrekking tot inzet beweiden bij natuurontwikkeling, waterwand bezoekerscentrum Maashorst, diverse schoolprojecten met betrekking tot klimaat en water, digitale info fietsroutes Maas en natuurbelevingspad Boekel.
- In het voorjaar is gewerkt aan het Brabant brede plaagsoortenbeleid, dit wordt in najaar 2020 afgerond.
- Er is meer ingezet op monitoring van de effectiviteit van maatregelen (beheer, inrichting, rwzi's). Een aantal evaluaties zijn in voorjaar 2020 gestart.
- Er is een start gemaakt met kennisontwikkeling naar blauwalg, vanwege de blauwalgbloei in de Maas in 2018 en de Rijkskanalen in 2019 en de mogelijke effecten daarvan op ons regionaal watersysteem via inlaatwater. Dit wordt opgepakt samen met STOWA, Rijkswaterstaat en de waterschappen Brabantse Delta, Rivierenland en Limburg.

In 2020 is gewerkt aan de volgende zaken voor het onderdeel waterkwaliteit:

- Binnen Sensorgestuurd boeren is het meetplan ontwikkeld in samenwerking met de kennisinstituten uit de Kennisimpuls waterkwaliteit en met de deelnemende boeren. Nieuwe meetpunten zijn ingericht en met Aquon zijn afspraken over borging van de meetdata gemaakt.
- In juli is het investeringskrediet OMDISK goedgekeurd door het algemeen bestuur, waarmee de monitoringsinzet wordt uitgebreid en geprofessionaliseerd, een belangrijk deel hiervan richt zich op waterkwaliteit.
- Een aantal POP3 projecten is eind 2019 afgelopen, zoals bijvoorbeeld Brabant Bewust. Grondig boeren met mais gaat nog 3 jaar door met een nieuwe POP-subsidie en cofinanciering van de Brabantse Waterschappen.
- Onder andere ten gevolge van de coronacrisis loopt het project Erfafspoeling veehouderijen minder goed dan gehoopt: weinig animo.
- Met ZLTO zijn afspraken gemaakt over ondersteuning van het programma Bodem-Up, dat met steun van het waterschap wordt uitgebreid en de komende jaren blijft lopen. In afstemming met een groep deelnemende boeren wordt een bodemparagraaf bij het huidige bedrijfswaterplan ontwikkeld, op weg naar een Bedrijfsbodem- en Waterplan.
- Er is een evaluatie gestart van het project Schoon Water voor Brabant als voorbereiding op een mogelijk vervolg na 2020 (laatste jaar).
- Vanuit bronaanpak medicijnen is gewerkt aan bewustwording bij diverse huisartsen, apothekers en huisartsen in opleiding door het geven van speciale FTO-module. Daarnaast is het waterschap aangehaakt bij landelijk onderzoek naar aandeel ziekenhuizen aan medicijnresten in afvalwater. Deze resultaten worden binnenkort door STOWA gepubliceerd.
- In samenwerking met Unie is gelobbyd voor de juiste onderzoeken ten aanzien van PFAS in waterbodem, grond en water op te starten en de resultaten te duiden. Dit heeft geleid tot actualisatie Tijdelijk Handelingskader PFAS in juli 2020. Nieuw is het inzicht, vanwege nieuwe RIVM maatregelen en wetten vanuit de overheid, dat het toepassen van grond in oppervlaktewater niet tot hogere risico's leidt dan toepassen bagger. Hiermee kunnen bijvoorbeeld inrichtingsprojecten, die stillagen, weer opstarten zonder dat de waterkwaliteit in

het geding komt. STOWA is in mei gestart met onderzoek naar PFAS in rwzi's (influent, slib en effluent), waarbij Aa en Maas is aangehaakt. Gezien voor enkele PFAS ook strenge KRW-normen gelden, is brononderzoek bij rwzi's erg belangrijk.

- Tot slot worden specifieke GenX metingen uitgevoerd in waterketen en watersysteem nabij voormalige lozingsbron in Helmond, omdat er nog altijd (verhoogde) gehalten worden aangetroffen in het watersysteem. Het waterschap trekt hierin samen op met omgevingsdienst en gemeente.

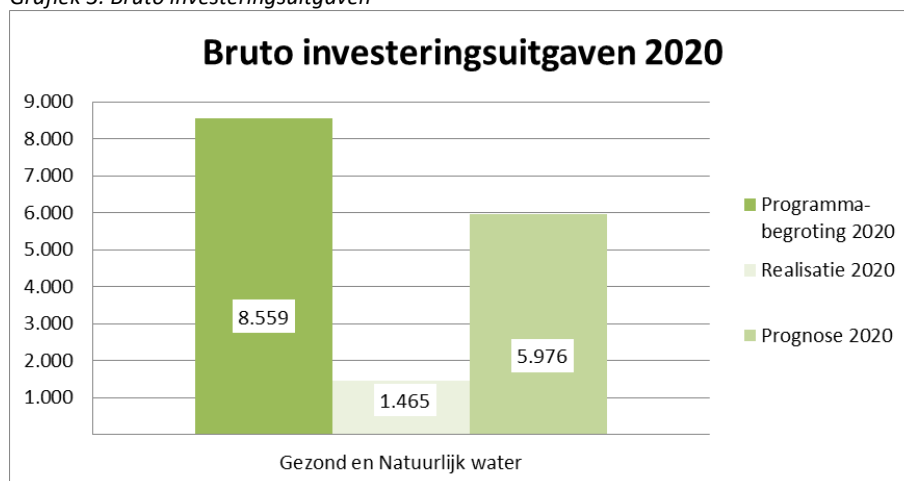
Natuurlijk en gezond water in bebouwd gebied

Er is bij diverse gemeenten, al dan niet met behulp van aanvullend onderzoek, geadviseerd bij meldingen van waterkwaliteitsproblemen gerelateerd aan blauwalg of botulisme. Waar in het verleden samen met gemeenten is gewerkt aan herinrichting ter voorkoming van waterkwaliteitsproblemen is gemonitord in kader van effectmonitoring. Daarnaast zijn in samenwerking met diverse gemeenten (zoals 's-Hertogenbosch, Vlijmen en Oss) meetnetten opgezet om meer kennis van het watersysteem op te bouwen met als doel beter te kunnen sturen op een goede waterkwaliteit.

4.2 Input begroting 2020

Investerings

Grafiek 3: Bruto investeringsuitgaven

Binnen dit programma is de realisatiegraad tot en met juni 17% en naar verwachting zal deze per ultimo van dit jaar uitkomen op 70%.

De huidige realisatiegraad van 17% wordt met name bepaald door de projecten EVZ Roode Wetering, Aa dal Zuid, gebiedsplan Raam en clusteraanpak vismigratie.

De verwachting is dat diezelfde projecten en de projecten Aa dal Noord, verdrogingsbestrijding Aa Heeswijk-Dinther, EVZ Koningsvliet, beekherstel Snelle Loop (deeltraject Benedenloop) en clusteraanpak NVO per ultimo 2020 een realisatiegraad van 70% behalen.

Binnen enkele projecten is de prognose voor 2020 substantieel naar beneden bijgesteld. Het betreft de projecten EVZ Roode Wetering (€ 141.000), Astense Aa (€ 610.000), gebiedsplan Raam (€ 990.000), clusteraanpak NVO (€ 200.000) en uitvoeringsprogramma 't Gulden Land (€ 464.000). Ook zijn er enkele geplande projecten (bijvoorbeeld EVZ Meerkensloop, Snoertse Plak, EVZ Hertogswetering (Grave) en gebiedsontwikkeling Heieindsche loop) niet opgestart en hiervan is nog niet duidelijk of deze later of anders worden geprogrammeerd (€ 895.000).

Daarentegen zijn er een tweetal projecten die een uitloop kennen vanuit vorig jaar en voor een substantieel deel van invloed zijn op het huidige investeringsvolume binnen dit programma, dit zijn de projecten clusteraanpak vismigratie (€ 194.000) en EVZ Koningsvliet (€ 392.000).

Daarnaast is er een verwachte hogere besteding op het project beekherstel Snelle Loop (deeltraject Benedenloop) (€ 400.000).

Exploitatie

Tabel 12: Saldo lasten en baten

Omschrijving	Begroting	Begrotings wijziging 2020	Begroting na wijzigingen 2020	Realisatie 2020	Prognose	Afwijking	Afwijking
Totaal lasten	9.286	0	9.286	3.690	9.056	231	2%
Totaal baten	536	0	536	120	358	-178	-33%
Saldo lasten en baten	8.750	0	8.750	3.570	8.698	53	

Het saldo van de lasten en baten heeft voornamelijk betrekking op monitoring, aanleg, verbetering en onderhoud van natuurlijk ingerichte gebieden en het maken van plannen.

De besteding binnen het programma bedraagt 40% en is nagenoeg gelijk aan die van vorig jaar. Voor wat betreft de baten, hiervan is 22% gerealiseerd. Het netto-eindresultaat zal naar verwachting geen substantiële afwijking laten zien.

Ook binnen dit programma zullen de personeelslasten hoger zijn dan geraamd, maar deze worden gecompenseerd door overige onderschrijvingen.

De bijdrage aan de BSOB en aan het Waterschapshuis (HWH) zijn lager dan begroot, evenals de kapitaallasten.

Daarentegen is als gevolg van de coronacrisis aan velen betalingsuitstel verleend, waardoor naar verwachting van de BSOB de invorderingsopbrengsten lager zullen uitvallen. Een meevaller is de hogere dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank en de hogere personeelsopbrengsten.

Per saldo zal het netto-eindresultaat geen grote afwijking laten zien ten opzichte van de begroting.

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 7.3 en 7.4.

5 Schoon Water

Het programma Schoon water houdt zich bezig met het doelmatig en duurzaam transporteren en behandelen van afvalwater. Enerzijds heeft het waterschap een wettelijke taak om het afvalwater zodanig te zuiveren dat de kwaliteit van het effluent voldoet aan de vergunningseisen voor lozing op oppervlaktewater. Anderzijds beoogt het programma deze activiteiten duurzaam en doelmatig uit te voeren. We winnen waar mogelijk en haalbaar energie en grondstoffen terug uit afvalwater of slib. We leveren ook een bijdrage aan het realiseren van de waterkwaliteitsdoelen van het ontvangende oppervlaktewater (het watersysteem waar het effluent uit de zuiveringen op uitkomt).

5.1 Prestaties en activiteiten

Onderstaande tabel geeft voor het Programma Schoon Water weer welke prestaties voor 2020 opgenomen zijn in de Programmabegroting, wat er tot nu toe gerealiseerd is en wat de prognose voor het eind van het jaar is.

Tabel 13: Overzicht begrote en gerealiseerde prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	PJB	Eenheid	Meerjaren-begroting	Begroting 2020	Realisatie 2020	Prognose 2020
Uitvoeren wettelijke taak: Zuiveren van afvalwater						
Voldoen aan afname afspraak, operationele beschikbaarheid		%		> 98	99,2	> 98
Voldoen aan lozingseis tav P per rwzi		j/n		j	j	j
Voldoen aan lozingseis tav N per rwzi		j/n		j	j	j
Verwijdering P over alle rwzi's		%		>89	91,5	>90
Verwijdering N over alle rwzi's		%		>86	87	>86
Doelmatige bedrijfsvoering:						
Slibproductie		% droge stof		>23	23,4	>23
Duurzame bedrijfsvoering:						
Energie besparing		% tov 2005	30	30	39	39
Winnen energie en grondstoffen						
Productie biogas		m ³		7.000.000		> 7.000.000
Productie struviet		ton		600		102
Productie zeefgoed		ton		3.300		2.700

Ondanks de coronacrisis hebben de zuiveringen goed gepresteerd, een aantal investeringsprojecten lijkt enige vertraging op te lopen met name door langere levertijden voor materialen en onderdelen, de beperking van bezoek van externe partijen aan de zuiveringen en minder effectieve afstemming in vergaderingen.

- De operationele beschikbaarheid, de prestaties van de zuivering ten aanzien van verwijdering van nutriënten (stikstof en fosfor) en het droge stofgehalte van het slib voldoen aan de doelen uit de begroting.
- Doordat de slibverwerking op rwzi Den Bosch zeer goed functioneert verwachten we dit jaar 72.400 ton slib af te voeren naar de SNB. Dat is 5.000 ton minder dan begroot. Om het droge stofgehalte van het af te voeren slib op rwzi Den Bosch voldoende te verhogen is naar verwachting € 500.000 extra aan chemicaliën nodig ten opzichte van de begroting.
- De productie van zeefgoed is minder dan begroot, enerzijds omdat de maximale capaciteit niet beschikbaar is en anderzijds omdat er nog geen afzet van cellulose plaats vindt. Intussen vindt planvorming plaats voor de realisatie van een opwerkingsfabriek voor cellulose.
- De struvietproductie op rwzi Den Bosch is minder dan begroot door problemen in het productieproces.

Tabel 14: Verkenning en beleid voor 2020

Verkenningen en beleid voor 2020			
Klimaat neutrale afvalwaterketen	Planvorming		
Afvalwaterstrategie	Uitwerken		
Visie Zuivering van de toekomst (rwzi Aarle-Rixtel)	Evalueren		

Verbeteren effluentkwaliteit

De zuiveringen worden één voor één verder geoptimaliseerd om de effluentkwaliteit ten aanzien van nutriënten te verbeteren. Dit heeft intussen tot positieve resultaten geleid voor rwzi Asten met betrekking tot verwijdering van stikstof. Een betere verwijdering van fosfor is mogelijk door het doseren van ijzerchloride, hiervoor wordt medio 2020 een doseerinstallatie gerealiseerd.

Deze optimalisaties zullen niet voldoende zijn om een voldoende bijdrage te leveren aan de KRW-doelen van het ontvangend oppervlaktewater. Deze periode zijn, naast maatregelen voor de noodzakelijke reductieopgave, de ambities van het bestuur om het effluent gelijk te maken aan de KRW-doelen voor nutriënten van het oppervlaktewater, per zuivering uitgewerkt in de benodigde aanvullende zuivering en zijn de investeringskosten ingeschat. In het najaar wordt deze uitwerking van de bestuurlijke ambities gepresenteerd aan het algemeen bestuur en zullen de aanvullende zuiveringen per rwzi worden uitgewerkt, waarna besluitvorming kan volgen.

Na afronding en rapportage van het pilotproject op rwzi Aarle-Rixtel, worden twee demonstratie-installaties voor de verwijdering van medicijnresten voorbereid en wordt een financiële bijdrage aangevraagd uit de Stimuleringsregeling van het Ministerie van IenW. Voor rwzi Oijen vormt de realisatie van poederkooldosering (PACAS) voor de verwijdering van medicijnresten een onderdeel van het renovatieproject. Voor rwzi Dinther wordt de toepassing van ozon al dan niet in combinatie met poederkool voorbereid. Voor rwzi Vinkel wordt een proefproject met poederkool in combinatie met doekfiltratie voorbereid (start voorjaar 2021). In het kader van de Schone Maaswaterketen worden in samenwerking met collega waterschappen en de betreffende drinkwaterbedrijven, de mogelijkheden voor vrachtreductie van medicijnresten en opkomende stoffen in kaart gebracht.

Verwaarden afvalwater

Vanwege een aantal droge jaren achter elkaar staat hergebruik van effluent in de belangstelling. Mede door het feit dat de provincie Noord-Brabant streeft naar een plafond in de grondwateronttrekking. Effluent wordt bij droogte al ingelaten in de Laarakkerse Waterleiding (rwzi Land van Cuijk) en in de Hazelbergse Loop (rwzi Dinther). Daarnaast starten we een project om te zien of opwerking van effluent tot proceswater voor de industrie haalbaar is. Concreet lijken er mogelijkheden te zijn voor het bedrijventerrein Helmond (vanaf rwzi Asten) en voor een bedrijventerrein in Oss (rwzi Oijen). Landelijk is hergebruik van effluent benoemd als 'waterfabriek'. De samenwerking in de energie- en grondstoffenfabriek (EFGF) krijgt een nieuwe dimensie nu het thema 'bijdrage aan de circulaire economie' meer aandacht krijgt.

Samenwerking in de afvalwaterketen

In samenwerking met gemeenten wordt gewerkt aan de optimalisatie van het aanvoerstelsel van afvalwater met behulp van meten en monitoren. Dit met als doel pieken in de droog-weer-aanvoer af te vlakken en daarmee een beter zuiveringsrendement te realiseren en de vorming van lachgas te reduceren. Voor het optimaliseren van de buffering in het aanvoerstelsel lopen met twee gemeenten pilots, Laarbeek en 's-Hertogenbosch. Aa en Maas is zelf ook in het aanvoerstelsel van Asten aan de slag met debietmetingen in het vrij verval stelsel.

Gemeenten zijn in kader van DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) bezig met het uitvoeren van klimaatstresstesten, vanuit het waterschap zijn wij bij uitwerking thema wateroverlast betrokken.

Energie, klimaat en circulair

Om in 2030 energieneutraal te zijn, zijn op rwzi Den Bosch zonnepanelen geïnstalleerd, hiermee verwachten we dit jaar zonne-energie op te wekken wat tevens leidt tot minder energiekosten (minder inkoop van energie). We ontvangen hiervoor SDE-subsidie. De realisatie van een zonneweide op rwzi's Dinther en Vinkel is voorzien voor 2^e helft van het jaar.

Naast realisatie van zonnepanelen en verkenning van mogelijkheden voor windenergie, verkennen we de mogelijkheden voor aquathermie, dit wil zeggen het winnen van thermische energie uit afvalwater (TEA) of uit oppervlaktewater (TEO). De invloed van TEA op de prestaties van de rwzi's en de invloed van TEO op de ecologie wordt onderzocht.

Samen met de gemeente Helmond, de Stichting Brainport Smart District, Brabant Water en Waterschap De Dommel is een visie opgeleverd hoe een circulaire waterketen er in een nieuwbouwwijk uit kan zien. Deze visie wordt verder uitgewerkt in concrete projecten.

Projecten

In algemene zin liggen de projecten qua voortgang (behoudens de renovatie van rwzi Den Bosch) op schema.

Hieronder een aantal highlights:

De renovatie van rwzi Den Bosch heeft nog niet geleid tot de gewenste effluentkwaliteit. De gesprekken met de opdrachtnemer om dit met aanvullende maatregelen alsnog te realiseren hebben niet tot een bevredigend resultaat geleid. Verdere stappen worden met het bestuur afgestemd.

De aanbestedingen voor de zonneweide-projecten in Dinther en Vinkel verlopen voorspoedig. Hierdoor kan naar verwachting een groot deel van de realisatie op locatie nog plaatsvinden in 2020.

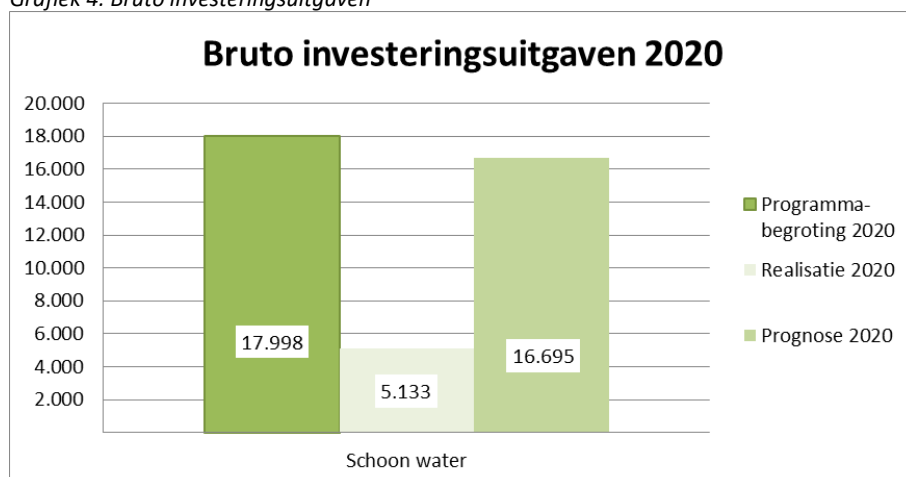
In verband met de extra aanvoer van industrieel afvalwater op rwzi Land van Cuijk wordt in samenwerking met het betreffende bedrijf een scenariostudie voor uitbreiding van de capaciteit uitgevoerd. Onderzocht zal worden wat de meest doelmatige oplossing is: zuivering van afvalwater door het bedrijf of lozing op de rwzi met (investering voor de) uitbreiding van de verwerkingscapaciteit als gevolg.

De renovatie van rwzi Oijen wordt voorbereid in de vorm van een definitief ontwerp. Deze wordt in het najaar ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. Onderdeel hiervan is het eerdergenoemde realiseren van een poederkooldosering voor de verwijdering van medicijnresten.

5.2 Input begroting 2020

Investerings

Grafiek 4: Bruto investeringsuitgaven

De realisatie van de investeringen tot en met juni wordt voornamelijk bepaald op basis van de volgende investeringsprojecten:

- Renovatie rwzi 's-Hertogenbosch;
- Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen;
- Renovatie RG Donkenweg, Maaijegatweg en Nuland;
- Zonneweides rwzi 's-Hertogenbosch.

De verwachte (bruto) realisatiegraad t.o.v. projectenboek 2020 is 93% (118% excl. Renovatie rwzi 's-Hertogenbosch). Ondanks dat het percentage dicht bij de 100% ligt, zijn er op projectniveau een aantal aanpassingen in de prognose. De belangrijkste daarvan zijn de verwachte versnelling bij de uitvoering van de zonneweides rwzi Dinther en Vinkel (+ € 3,35 miljoen), lagere uitgaven (-/- € 3,5 miljoen) en niet begrote inkomsten als gevolg van het inroepen en de uitkering van een bankgarantie (+ € 2 miljoen) bij de renovatie rwzi 's-Hertogenbosch en een uitgestelde keuze in verband met Corona voor de aanschaf van (een alternatief voor) Biotectoren (-/- € 0,5 miljoen). De verwachte netto realisatiegraad ligt op 82%.

Onderstaande investeringsprojecten zijn in 2020 opgeleverd:

- Vervangen en verbeteren zand/vetvanger en -wasser rwzi Land van Cuijk
- Scheiden van functie voortstuwing en beluchting rwzi Dinther

Andere projecten die in uitvoering zijn gekomen:

- Renovatie Rioolgemaal Boxmeer;
- Renovatie Rioolgemaal Neerkant;
- Renovatie Rioolgemaal Holthees;
- Vervangen zinker persleiding Achterdijk;
- Zon op daken bedrijfsgebouwen.

Exploitatie

Tabel 15: Saldo lasten en baten

Omschrijving	Begroting	Begrotings wijziging 2020	Begroting na wijzigingen 2020	Realisatie 2020	Prognose	Afwijking	Afwijking
Totaal lasten	60.187	0	60.187	27.540	60.599	-411	-1%
Totaal baten	3.622	0	3.622	678	3.776	154	4%
Saldo lasten en baten	56.565	0	56.565	26.862	56.823	-257	

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting zijn:

- De overdracht van gemalen met de gemeente Oss is vertraagd, daardoor zullen € 290.000 minder incidentele kosten in 2020 vallen. De kosten schuiven echter door naar 2021 en 2022;
- Bij de vaststelling van de anti-afhaaksubsidies over 2019 is een voordeel ontstaan van € 279.000;
- Om het droge stofgehalte van het af te voeren slib op rwzi Den Bosch voldoende te verhogen is naar verwachting € 500.000 extra aan chemicaliën nodig ten opzichte van de begroting (nadeel);
- Voor de zuivering Asten zijn extra middelen nodig voor de Fe₂Cl₃-doseerinstallatie (€ 100.000) en onderhoud aan de schuiven van de influentkelder (€ 48.000) en aan de influentvijzels (€ 25.000);
- Voor vernieuwing van de fijnzeefpersen op de rwzi Aarle-Rixtel is € 200.000 extra nodig;
- De verwachte opbrengsten voor de verkoop van HBE-(Hernieuwbare Brandstof Eenheden) certificaten zijn naar verwachting (netto) € 121.000 hoger dan begroot (voordeel);

- In 2020 is een laatste termijn van de bijdrage van het Ministerie van IenM ontvangen voor de pilot voor verwijdering van medicijnresten op Aarle-Rixtel. De kosten hebben al in 2018 en 2019 plaatsgevonden, waardoor nu een voordeel van € 100.000 ontstaat;
- In 2019 en 2020 zijn door derden meerdere schades veroorzaakt aan het transportstelsel. Naar verwachting ontvangen we dit jaar daarvoor uitkeringen (€ 340.000) van de verzekeraar.

SNB

Waterschap Aa en Maas heeft € 5.844.000 opgenomen in de Begroting 2020. Uitgangspunt hiervoor is de verwerking van 77.600 ton slibkoek. Volgens de actuele prognoses zal de hoeveelheid slibkoek ongeveer 5.000 ton lager liggen. Op basis van de kwartaalrapportage II SNB 2020 is hiervoor een voordeel geraamd van € 215.000.

In 2019 is door de deelnemers een herziene kostenverdeelssystematiek vastgesteld. De feitelijke invoering wacht echter nog op definitieve uitsluitel van de Belastingdienst over de mogelijke btw-consequenties.

Bestemmingsreserve Instandhouding rwzi Oijen

Na verwerking van de kosten over 2019 is in de bestemmingsreserve Instandhouding rwzi Oijen nog € 1.015.467 beschikbaar. Over de verslagperiode is € 27.940 uitgegeven voor de instandhouding welke bij het opmaken van het jaarverslag ten laste van de bestemmingsreserve zal worden gebracht.

Overige lasten en baten

Ook binnen dit programma zullen de personeelslasten hoger zijn dan geraamd (€ 685.000 nadeel) en wordt de overschrijding grotendeels gecompenseerd door onderschrijdingen.

De bijdrage aan de BSOB en aan het Waterschapshuis (HWH) zijn lager dan begroot.

Bij de kapitaalslasten is een voordeel ontstaan door de lagere projectuitgaven in 2019. Daar staat tegenover dat er voor enkele objecten (slibverwerkingsinstallatie Asten en twee rioolgemalen) versneld zal moeten worden afgeschreven. Hiervoor is een bedrag nodig van € 559.000. Over een deel hiervan moet nog besluitvorming plaatsvinden. Per saldo zijn de kapitaallasten voor dit programma € 233.000 nadelig.

Daarentegen is als gevolg van de coronacrisis aan velen betalingsuitstel verleend, waardoor naar verwachting van de BSOB de invorderingsopbrengsten lager zullen uitvallen. Een meevaller is de hogere dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank.

Per saldo zal het netto-eindresultaat geen grote afwijking laten zien ten opzichte van de begroting.

Voor een uitgebreide toelichting voor deze lasten en baten wordt verwezen naar paragraaf 7.3 en 7.4.

6 Leveren en Organiseren van Maatschappelijke Meerwaarde

Diverse activiteiten van het waterschap zijn overkoepelend over de inhoudelijke programma's. Bovendien is Aa en Maas er niet alleen om haar eigen waterdoelen te realiseren, maar heeft Aa en Maas ook een maatschappelijke rol. Hier gaat deze paragraaf op in.

6.1 Prestaties en activiteiten

Strategie en organisatieontwikkeling

Aa en Maas is in de eerste helft van 2020 goed door blijven draaien, ondanks de belemmeringen vanwege de Corona-pandemie. Dit getuigt van een flexibele en wendbare organisatie. Gekoppeld aan het opstellen van een nieuw WBP voor de periode 2022-2027 denken we na over hoe de organisatie zich verder kan ontwikkelen: Wat is er nodig om de grote opgaven die voor ons liggen te kunnen realiseren?

Gebiedsgericht werken en samenwerking met partners

In de eerste helft van 2020 is een concept-MER opgesteld voor het nieuwe WBP. Via die MER worden de keuzes die we moeten maken in dat WBP voorbereid. Het WBP-proces ligt op schema. Er is ambtelijk intensief afgestemd met gemeenten over de samenwerkingskansen in de periode tot en met 2027. Bestuurlijk is ook gestart met de afstemming hierover met gemeenten en andere partners. Die afstemming loopt door in de rest van 2020 (en 2021).

In regionaal verband werken we samen en leveren we een actieve bijdrage aan de Regio Noordoost-Brabant, Metropool Regio Eindhoven, BrabantStad, Het innovatiehuis van de Peel en de Zuiderwaterlinie. Daarnaast continueren we de samenwerking in de werkeenheden vanuit de waterketen.

2020 is het laatste jaar van het lopende bestuursconvenant voor de Regio Noordoost-Brabant. In de eerste helft van 2020 is het nieuwe bestuursconvenant en de besluitvorming hierover in gemeenteraden en algemeen besturen voorbereid. Inmiddels hebben alle samenwerkende overheden, waaronder dus ook de waterschappen, ingestemd met het nieuwe bestuursconvenant. Met de positieve besluitvorming wordt de regionale samenwerking tenminste t/m 2024 gecontinueerd. Naast het nieuwe convenant is ook een nieuwe strategische agenda opgesteld, deze kijkt tot 2030 vooruit.

Eind 2019 zijn door de regio de voorbereidingen gestart voor een aanvraag voor de derde tranche regiodeals van het Rijk. Waar in 2018 de regio in de tweede tranche naast het net viste, heeft het rijk begin 2020 ca 10 miljoen euro toebedeeld aan de regio. In het voorjaar is door de regio een uitvoeringsprogramma uitgewerkt, op basis waarvan het Rijk in juli 2020 positief heeft besloten over de definitieve toekenning van de rijksbijdrage.

In de Metropoolregio Eindhoven (regionale samenwerking Zuidoost Brabant) wordt in 2020 gewerkt aan o.a. een werkprogramma landelijk gebied.

Bij de kabinetsformatie van het huidige kabinet zijn tussen Rijk en de koepels IPO, VNG en UvW afspraken gemaakt over interbestuurlijke samenwerking, vastgesteld in interbestuurlijke programma's. Een van deze programma's is het interbestuurlijke programma Vitaal Platteland (IBPVP). Begin 2020 heeft het Rijk (ministerie LNV) positief besloten over de ingediende actieprogramma's van 14 gebieden in heel Nederland. Voor Aa en Maas zijn 2 gebiedssamenwerkingen relevant: Van Gogh National Park én Zuidoostelijke Zandgronden. Met

name in het gebied Zuidoostelijke Zandgronden vervult Aa en Maas een actieve rol. Vanuit het Rijk is aan deze gebiedssamenwerking 6,9 miljoen euro toegekend, bedoeld voor kennisdeling en uitvoering van projecten op het vlak van omgevingskwaliteit en kringlooplandbouw.

In kader van de nationale omgevingsvisie (NOVI) wordt voor Noord-Brabant en Limburg gewerkt aan een omgevingsagenda. Binnen Zuid-Nederland is 'de Peel' door het Rijk aangeduid als zogeheten NOVI gebied/ aandachtsgedebied voor de transitie van het landelijke gebied.

Voor dit gebied, is in samenhang van het IBP-VP zuidoostelijke zandgronden (zie hierboven) in 2020 een governance ingericht tussen de 4 betrokken regio's, 2 provincies, 2 waterschappen en het Rijk. Doel van de samenwerking is om de uitvoeringskracht in het gebied te vergroten, de interbestuurlijke samenwerking te vergroten en lopende programma's maximaal te laten renderen in het gebied.

In 2020 was het Groene Woud/Van Gogh Nationaal Park beoogd gastheer voor de Landschapstriënnale 2020, een driejaarlijks evenement over het cultuurlandschap van Nederland. De Brabantse waterschappen zijn gezamenlijk 'parent' van deze triënnale. Daarnaast zijn de Brabantse waterschappen met de gemeente Meijerijstad gezamenlijk trekker voor het thema 'de Brabantse Beekdalen' als één van de tien thema's van de triënnale. In verband met de coronacrisis worden activiteiten doorgeschoven naar april 2021.

In Brabantstad verband wordt in 2020 gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie. Ook is er een gezamenlijk actieprogramma landschap opgesteld.

In de Zuidwaterlinie wordt in samenwerking met gemeenten en provincie, gekoppeld aan de bestaande programma's voor waterveiligheid en klimaatadaptatie, gewerkt aan het beter zichtbaar maken van de historische waterwerken, waaronder de Beerse Overlaat.

De voor juni 2020 geplande grootschalige hoogwateroefening is in verband met Corona niet doorgestaan. Er wordt nagedacht over een alternatief op een later moment.

De meeste grote integrale gebiedsontwikkelingen in 2020 (zoals Meanderende Maas, Cuijk – Ravenstein, Raamvallei, Aadal-zuid) lopen goed door, ondanks de belemmeringen door Corona.

Digitale transformatie

Schoon water, water vasthouden waar het kan, keren en afvoeren waar het moet. Dat doen we elke dag slimmer met data en technologie. Hoe we dat doen en welke stappen we daarin de komende jaren zetten, staan in onze Strategie digitale transformatie 2020-2024. De strategie wordt gedragen in de organisatie en is door het Dagelijks Bestuur vastgesteld op 30 juni 2020. In de tweede helft van 2020 ontwikkelen wij het uitvoeringsprogramma van de strategie, als opvolger van het IBP. Over de ontwikkelingen en resultaten van onze digitale transformatie informeren wij in het najaar het AB.

De afgelopen periode werd gekenmerkt door de Coronacrisis. In deze tijd zijn zowel bestuur en organisatie gegroeid in hun 'digitale vitaliteit'. We hebben kennis gemaakt met nieuwe mogelijkheden hoe we effectief en efficiënt met elkaar kunnen werken. Deze steile groeicurve zetten we voort. Zo werken we aan een wendbare organisatie met mensen die vertrouwen hebben in onze (digitale) toekomst.

Het eerste half jaar zijn belangrijke stappen gezet in de versterking van ons informatiemanagement. De "Praktijkcase Assetmanagement" is opgeleverd met daarin een oplossingsrichting voor het duurzaam toegankelijk maken van 175 documenttypen rond assets. Ook de realisatie van deze oplossingsrichting is gestart, evenals de volgende twee praktijkcases. Daarnaast zijn de bouwstenen gelegd voor een werkproces waarlangs informatievraagstukken eenduidig geanalyseerd, integraal afgewogen en geprioriteerd kunnen worden.

Noemenswaardige ontwikkelingen zijn verder: de doorontwikkeling de app Perceelwijzer, de opstart van nog verdergaande automatisering en informatisering van zuivering Aarle-Rixtel (voortbouwend op de pilot met kunstmatige intelligentie), uitrol meetnetten (OMDISK), de Waterkamer en de slimme gebiedsregeling Peelkanalen.

In het Datalab van Aa en Maas zetten we allerhande data om naar informatie om daarmee het beheer en onderhoud doelmatiger uit te voeren. Er zijn verschillende dashboards ontwikkeld die ons helpen om processen te monitoren en te sturen. Omdat de technische en inhoudelijke ontwikkelingen (sensoren, datavalidatie, real-time sturing) snel evolueren, blijven we duurzaam investeren in meetinfrastructuur, databeheer en -analyse. Zo is dit voorjaar het investeringsvoorstel OMDISK voorbereid, dat aan het het Algemeen Bestuur van 3 juli is aangeboden. Deze investering is een impuls waarmee niet alleen de hoeveelheid beschikbare data wordt vergroot, maar deze ook via dashboards real-time beschikbaar komen voor de beheertaken in watersysteem en waterketen. Daarnaast participeert Aa en Maas in het Datascience en-Engineering Expert Programma (DEEP) van Het WaterschapsHuis (HWH) en 8 waterschappen. In deze samenwerking hebben wij een initiërende rol gespeeld. Aan het programma nemen twee Aa en Maas medewerkers deel. De deelnemers voeren data-analyses uit aan de hand van een aantal concrete probleemcases in watersysteem en – keten. Doel hierbij is enerzijds om binnen ons Datalab kennis te ontwikkelen op het gebied van data-engineering en datascience, maar ook om een landelijk kennisnetwerk op te bouwen in de waterschapssector.

Communicatie en participatie

De eerste helft van 2020 stond voor een groot deel in het teken van corona. Voor veel collega's een spannende en onzekere tijd met veel vragen. Hier lag dan ook een belangrijke taak voor communicatie. Op verschillende manieren zoals via Spraakwatergroepen en livestreams door de directie werd contact met collega's onderhouden. Dit zorgde ervoor dat iedereen goed was geïnformeerd en zijn werk kon blijven doen. De bedrijfscontinuïteit is niet in het geding geweest en de wijze waarop Aa en Maas met de crisis omgaat, blijkt uit onderzoek, wordt intern zeer gewaardeerd.

Na een natte februari, de natste februari ooit, stond het voorjaar in het teken van droogte. Vroeger dan ooit is een onttrekkingsverbod uit oppervlaktewater ingesteld. Steeds meer realiseren inwoners in ons werkgebied zich dat droogte, na de eerdere twee droge jaren, een probleem is en dat ook zij daar een rol/taak hebben. Ook pers en media besteden hier veel aandacht aan. Waar mogelijk werken we samen met andere partijen zoals ZLTO, natuurorganisaties, gemeenten en provincie om weersextremen onder de aandacht te brengen en handelingsperspectief te schetsen.

Inmiddels zijn de communicatiestrategie en het plan van aanpak voor educatie opgesteld. In de tweede helft van 2020 wordt gestart met de uitvoering van de gemaakte plannen. Een corporate brochure en film zijn nagenoeg gereed voor gebruik.

Via sociale media blijven we actief aandacht vragen voor het werk van het waterschap en we krijgen daar de nodige respons op. Verder blijft het coachen en ondersteunen van collega's in hun communicatie met de omgeving van het waterschap een belangrijk speerpunt.

Vanwege de Corona-crisis zijn veel participatie-activiteiten vertraagd. We staan daarin niet alleen, ook gemeenten en andere organisaties merken dat. Dit heeft impact op bijvoorbeeld het voeren van de klimaatdialogen in het kader van Ruimtelijke Adaptatie. Een aantal zaken heeft wel doorgang kunnen vinden in aangepaste vorm via de digitale weg. Voor het 't Aa-dal Zuid is bijvoorbeeld een digitale en interactieve informatiebijeenkomst georganiseerd en ook participatie in het kader van het nieuwe Waterbeheerplan 2022-2027 heeft online doorgang kunnen vinden. Eén-op-één contact met mensen in het veld is daarnaast veelvuldig mogelijk gebleken.

Burgerparticipatie vindt plaats in de leefomgeving van inwoners van ons werkgebied. Het gaat hierbij om klimaat- en wateronderwerpen bij mensen thuis, zoals: samen met de buurt afkoppelen, tegels eruit - groen erin actie, bevordering van schoon water en biodiversiteit. Voorbeelden zijn het

burgerinitiatief 'Met elkaar voor Mekaar' in St. Michielsgestel (anders omgaan met hemelwater), Deltaplan biodiversiteit, voedselbos in Berlicum en verbeteren waterkwaliteit gracht Grave.

Omgevingswet

De invoering van de omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2022.

De afgelopen maanden hebben wij gewerkt aan de ontwikkeling van de vergunningchecker, deze is begin juli 2020 binnen Aa en Maas opgeleverd. Deze digitale tool omvat de data van de waterschapsverordening, toepasbare regels en werkingsgebieden. De gebruiker/aanvrager krijgt na het antwoorden van een aantal vragen over zijn/haar locatie en geplande activiteiten inzichtelijk of er een vergunning dient te worden aangevraagd en zo ja, welk type vergunning. De vergunningchecker wordt nu intern gebruikt, na het ophalen en verwerken van de feedback van collega's wordt de vergunningchecker extern uitgerold. De externe uitrol vindt gelijktijdig plaats, met de andere Brabantse waterschappen.

Daarnaast is gewerkt aan de kerninstrumenten van de Omgevingswet, te weten waterschapsverordening met werkingsgebieden, projectbesluit & vergunning eigen dienst, WBP en omgevingsvergunning. Met de benodigde aanpassingen voor de waterschapsverordening zijn we nagenoeg klaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Aandacht voor verbeteringen en verrijking blijft bestaan, hiervoor hebben we door het jaar uitstel meer tijd.

Vergunningverlening en handhaving

Het Uitvoeringsprogramma voor Toezicht en Handhaving loopt op een aantal punten achter op de afspraken als gevolg van COVID19. Dit heeft in het eerste half jaar tot een verschuiving in het toezicht geleid en is er alleen in de zeer urgente situaties gehandhaafd. Hiervan wordt uitgebreid verslag gedaan in het jaarverslag Vergunningverlening en Handhaving. Enkele actuele aandachtspunten zijn:

- In 2019 heeft 92% een opgave gedaan van de onttrokken hoeveelheid. In 2020 heeft de controle op de opgave plaatsgevonden. Hierop is extra capaciteit ingezet, wat resulteert in een beter naleefgedrag. In 2018 was dat 77%. Deze grote verbetering komt door vergunninghouders actief aan te schrijven.
- Toezicht op naleving van regelgeving is vanwege COVID19 op een aangepaste wijze doorgegaan:
 - Er zijn meer perceelcontroles (mestvrije zones, gebruik gewasbeschermingsmiddelen, ingetrokken onttrekkingsvergunningen) uitgevoerd dan geprogrammeerd. Er waren 16 controles gepland en er zijn 70 controles uitgevoerd.
 - Bedrijfscontroles (zowel industrieel als agrarisch) zijn zeer beperkt uitgevoerd. In plaats van een fysieke controle is er voor een andere vorm van toezicht gekozen, namelijk "zelfcontrole", Hiermee komen we versneld tegemoet aan het bestuursakkoord (oa. preventie, optimale dienstverlening, digitale transformatie).
 - Voorbereidingen voor gezamenlijke controles met ketenpartners (omgevingsdiensten, NVWA) op het gebied van indirecte lozingen en gebiedsgericht handhaven mestfraude zijn uitgevoerd. Hiermee zorgen we ervoor dat bij versoepeling van beperkende maatregelen dit toezicht snel kan worden uitgevoerd.
- Er is promotiemateriaal gemaakt (filmpjes) waarin we regels uitleggen rond (1) het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij watergangen (spuitvrije zone), (2) het bemesten langs watergangen (mestvrije zone) en (3) het ploegen tot de insteek.
- Vanwege de droogte is extra toezicht uitgevoerd, het naleefgedrag heeft nauwelijks geleid tot handhaving. *Er zijn ca 10 relevante meldingen binnengekomen en actief toezicht in het veld heeft tot 2 of 3 handhavingsacties geleid.*

Het koersdocument Effectief Preventief is reeds geëvalueerd en wordt verwerkt in een nieuwe preventiestrategie waarin we ons richten op het voorkomen dat regels (opnieuw) overtreden worden. Een advies om preventie breder in te zetten is in ontwikkeling.

Kennisontwikkeling en innovatie

Samen met het gemeenschappelijke laboratorium AQUON worden de mogelijkheden verkend van innovatieve meetmethoden. Dit voorjaar zijn we samen met de gemeente 's-Hertogenbosch en Rijkswaterstaat gestart met het online meten van blauwalg in de Zuid-Willemsvaart. Hiermee proberen de gezamenlijke waterbeheerders vroegtijdig signalen te krijgen over een aanstaande algenbloei, waardoor zij eerder en beter in staat zijn om maatregelen te treffen. Daarnaast wordt binnen het project Sensorgestuurd Boeren geëxperimenteerd met het gebruik van waterkwaliteitssensoren (nitraat, fosfaat, ammonium) om op lokale schaal de waterkwaliteit real time te monitoren. Hiermee wordt beoogd het reguliere handelen van agrariërs en waterbeheerders te vertalen naar concentraties van genoemde nutriënten in het oppervlaktewater, om zodoende effectieve maatregelen te kunnen definiëren in het behalen van de KRW-doelen. Binnen het project Sensorgestuurd Boeren wordt in STOWA-verband samengewerkt met andere waterschappen en Kennisinstituten binnen de KennisImpulsWaterkwaliteit (KIWK). Regionaal is dit project verankerd via de Regiodeal Noordoost Brabant. Om de relatie tussen experimenteel onderzoek, modellering en data-analyses te versterken maakt Sensorgestuurd Boeren bovendien deel uit van het investeringsproject Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement in Systeem en Keten (OMDISK: zie verder).

Aa en Maas is een van de initiatiefnemers van het programma Lumbricus. Het doel van het programma is kennisontwikkeling en de implementatie daarvan voor een klimaatrobuust bodem- en watersysteem. 2020 is het laatste jaar van het programma. In 2020 worden plannen uitgewerkt om, mogelijk in een ander samenwerkingsverband, de kennisagenda Lumbricus te continueren en de kennis goed te laten landen binnen het waterschap. Parallel aan de afronding van Lumbricus is Aa & Maas een van de penvoerders van het nieuwe kennisprogramma Klimaatadaptatie in de Praktijk (KLIMA), dat vooral gericht is op de interactie van bodemprocessen (bodemvocht, verdamping), dus ook meer gericht is op mogelijkheden van droogtebestrijding en waarbij ook geëxperimenteerd wordt met satellietbeelden. Om de relatie tussen experimenteel onderzoek, modellering en data-analyses te versterken maakt dit kennisprogramma deel uit van het eerdergenoemde OMDISK.

Daarnaast participeren we in onderzoek naar de hydro-geologische processen van de wijstgronden door bij te dragen aan promotieonderzoek gecoördineerd door de Vrije Universiteit van Amsterdam. Andere promotieonderzoek betreffen Remote Sensing en Bodemvocht (Universiteit Twente en Wageningen), Functioneren en Morfologie van Watersystemen (Rivercare; diverse Universiteiten) en, Kwantificeren van oppervlakkige afstroming (Universiteiten Wageningen/Utrecht). Tenslotte participeren we in een onderzoek naar de invloed van zonnepanelen op de bodem en op biodiversiteit.

Het digitale Winnovatie-platform, dat als initiatief bij de Brabantse waterschappen is begonnen, is inmiddels gerealiseerd en wordt momenteel door HWH bij alle waterschappen uitgerold. Externe partners kunnen vanaf het najaar ook worden betrokken bij innovatiecampagnes. Begin 2020 is de eerste winnovatie campagne binnen waterschap Aa en Maas uitgewerkt rondom de vraag: Hoe kunnen we slimmer samenwerken en -reizen? April 2020 is de volgende interne campagne uitgevoerd over "Hoe komt Aa en Maas beter uit de corona-crisis?". Dit leverde kansrijke ideeën op om waterschap Aa en Maas innovatiever, duurzamer en wendbaarder maken. De beste ideeën worden op dit moment uitgevoerd in samenwerking met verschillende organisatieonderdelen. Bronaankpak op geneesmiddelen is op verschillende niveaus uitgevoerd: via Vital Zone wijkaanpak, inclusief wijkwatermeting, voorlichting bij FTO's (overleg voor huisartsen en apothekers) netwerk Medicijn voor Gezond Water, Brabantbrede aanpak, Schone Maaswaterketen en aandacht voor

gezondheid van eigen medewerkers (practice what you preach). In de samenwerking Vital Zone Brabant werken we over sectorgrenzen heen aan duurzaamheid, gezondheid en gezonde leefomgeving.

Ten aanzien van energie en grondstoffen bevindt de centrale verwerking van cellulose zich momenteel in de ontwerpfase, samen met HHNK en AquaMinerals (realisatie op z'n vroegst in 2021). Samen met Brabant Water worden twee cases voor hergebruik van effluent onderzocht: RWZI Asten/Helmond en RWZI Oijen/Oss. Resultaten worden eind 2020 verwacht. Tot slot wordt voor slibverwerking, samen met de STOWA, nog gekeken naar de TORWASH-technologie van TNO: een methode waarbij het slib onder hoge druk en temperatuur nagenoeg volledig wordt ontwaterd. De eindproducten zijn biopallets en restwater dat goed vergist kan worden.

Verder worden diverse innovaties verkend, zoals o.a.: 3D-maaien waarbij met GPS direct de profielen van de watergang worden ingemeten, inzet van wormen voor de opwerking van maaiselstromen, productie van bouw materiaal uit bagger met een Rotterdamse startup en algoritme-ontwikkeling voor benutting van luchtfoto's voor het beheerregister.

Energieneutraal en duurzaamheid

Het landelijke klimaatakkoord stuurt op het terugdringen van broeikasgasemissie besparing en daarmee gaan broeikasgassen zoals CO₂, CH₄ en N₂O (nog meer) een belangrijke rol spelen. Aa en Maas brengt zijn grondstofstromen op basis van CO₂ equivalenten in kaart en oriënteert zich op een monitoringsmethodiek. Er wordt onderzoek gedaan naar het terugdringen van lachgas emissies (N₂O) uit de zuiveringen. Aan de methodiek Duurzaam GWW wordt door middel van de tool ambitieweb invulling gegeven binnen projecten. Om toe te werken naar CO₂ monitoring en een klimaatneutraal waterschap is de beeldvormende notitie Circulair en klimaatneutraal Aa en Maas 2050 opgesteld. Daarnaast is een regisseur circulaire economie en klimaat aangetrokken om dit met de organisatie verder vorm te geven.

We hebben de ambitie om als waterschap energieneutraal te worden. Op dit moment (zomer 2020) worden de eerste grondgebonden zonnepanelen geïnstalleerd op de terreinen van de zuivering van 's-Hertogenbosch, oplevering in september. Gevolgd door zonneweides bij de overige zes zuiveringen in de jaren daarna. Hierover is op verzoek van het bestuur separaat gerapporteerd. Tevens zijn er zonnepanelen geïnstalleerd op de daken van onze districtskantoren, gemaal Gewande en het kantoor van de zuivering van 's-Hertogenbosch. Voor deze eigen duurzame opwek worden onze bijbehorende GVO (Garanties van Oorsprong) certificaten geadministreerd hetgeen verplicht is per 1 januari 2020. Eerder was het plan een zestal waterkrachtcentrales te realiseren, een tweetal waterkrachtcentrales blijken niet mogelijk. Plan is nu om een eerste waterkrachtcentrale te gaan realiseren als pilot. Aanvullend hebben we de mogelijkheden van zon en wind op onze landelijk gelegen assets verkend en het potentieel van aquathermie voor eigen gebruik.

Ook lopen er een aantal samenwerkingsverbanden:

- Aa en Maas is een actieve deelnemer binnen de Regionale Energie Strategieën (RESsen) binnen haar stroomgebied in Noordoost- en Zuidoost-Brabant. Behalve het meedenken over de strategie vanuit de werkgroep zal er inhoudelijk vooral aandacht zijn voor koppelkansen met klimaatadaptatie. Op het gebied van de warmtetransitie is de verwachting dat aquathermie, met een verwacht groot substantieel potentieel aan duurzame warmte/koude, in alle drie de RES regio's een belangrijke rol zal spelen. Voor de toepassing van aquathermie worden in het vervolg van 2020 dan ook de kaders uitgewerkt, in samenwerking met de Brabantse waterschappen.
- De samenwerking met de omgeving van de rwzi Land van Cuijk richt zich momenteel specifiek op het onderzoeken van de mogelijkheid om gezamenlijk een windpark te realiseren. Er is ook een haalbaarheidsonderzoek verricht naar een gezamenlijk zelfstandig eigen netwerk in combinatie met eigen opwek van energie middels zon en wind zonder gebruik te maken van het openbare

netwerk (omdat deze de komende jaren niet beschikbaar is voor nieuwe opwek van energie wegens netwerk schaarste), maar dit is niet haalbaar gebleken.

- Omdat we altijd elektriciteit zullen blijven inkopen, ook als we in de toekomst energieneutraal zijn, worden voorbereidingen getroffen voor de inkoop van elektriciteit per 2020, waarbij de ingekochte elektriciteit nieuw wordt opgewekt liefst in de eigen regio. De aanbesteding vindt plaats met de drie Brabantse waterschappen gezamenlijk.
- De gemeente 's-Hertogenbosch heeft geen vervolg gegeven aan de beoogde werkgroep Duurzaam Pettelaarpark, onder andere wegens te weinig animo. Wel is met een energiemakelaar van de gemeente 's-Hertogenbosch een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de inzet van warmte uit bodemenergie voor Aa en Maas in samenwerking met de Volksbank. Vanwege bepaalde ontwikkelingen bij de Volksbank is het op dit moment niet mogelijk te beslissen over een eventueel vervolg.

Buitenlandactiviteiten

Het COVID-19 virus raakt iedereen wereldwijd; ook op ons het internationale werk dat wij verrichten onder de vlag van de Blue Deal. Begin 2020 zijn nog veel bezoeken uitgevoerd, maar na medio maart verliepen de contacten alleen nog digitaal. We verwachten ook de tweede helft van 2020 geen bezoeken aan het buitenland te kunnen brengen. De werkzaamheden gaan door, digitaal, maar op een beduidend lager pitje.

Bedrijfsvoering

Het aantal verplichtingen vanuit de Rijksoverheid is dermate groot dat de waterschappen gezamenlijk een minimaal ambitieniveau Baseline basis op orde hebben opgesteld. Hierin worden belangrijke onderwerpen als veiligheid, dienstverlening, transparantie en dergelijke geregeld. De impact op de waterschappen is groot.

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is sinds 2020 van kracht. De BIO vervangt de bestaande baselines informatieveiligheid Waterschappen (BIWA). Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid. Helder, actueel en veilig. In 2019 is de status van de beveiliging van de procesautomatiseringssystemen goed op orde bevonden.

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is sinds 2018 van toepassing. Dat betekent dat in de hele Europese Unie (EU) dezelfde privacywetgeving geldt. De AVG is op orde maar vraagt continue aandacht voor de borging.

Het implementeren van Zaakgericht Werken heeft in de eerste helft van 2020 enigszins vertraging opgelopen door COVID19. Werkzaamheden die betrekking hadden op het primaire proces kregen veelal voorrang op deze implementatie. Desondanks zijn er interessante (digitale) stappen gezet. Zo zijn o.a. alle juridische processen en het proces "stankmeldingen RWZI Den Bosch" inmiddels Zaakgericht ingericht, zodanig dat burgers en bedrijven de voortgang van hun melding of verzoek digitaal kunnen monitoren.

De begroting van Het Waterschapshuis (HWH) 2020 is gebaseerd op:

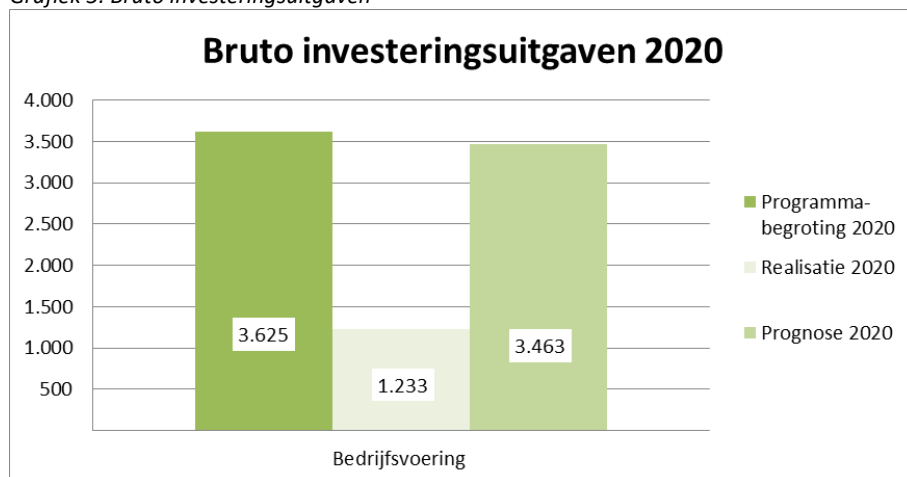
- Een flexibele organisatie waarin de medewerkers die de programma's/projecten/diensten uitvoeren, worden ingeleend vanuit de waterschappen of ingehuurd vanuit de markt;
- Een organisatie waar de vaste kern en instandhouding synoniem zijn. Binnen de vaste kern wordt zoveel mogelijk met meerjarige contracten gewerkt, voor zover dit binnen de wetgeving mogelijk is;
- Een organisatie die in haar programma's werkt volgens Integraal Project Management (IPM).

Er is een toename van het aantal HWH-projecten in 2020 die kan worden toegeschreven aan het groeiende vertrouwen in HWH.

6.2 Input begroting 2020

Investerings

Grafiek 5: Bruto investeringsuitgaven

De prognose blijft licht achter bij de begroting t.a.v. de investeringsprojecten. Het is echter niet het geval dat één investeringsproject debet is dat de prognose lager uitvalt dan de begroting (- 4%). Van een aantal investeringskredieten bedraagt het totaal van de verwachte uitgaven € 162.000 lager dan begroot. Dit geldt voor de volgende kredieten; zaakgericht werken; zon op daken; vervangen vervoermiddelen en ICT uitwijk dat dit jaar wordt afgesloten.

7 Financiële toelichting

7.1 Inleiding

Binnen dit hoofdstuk wordt u geïnformeerd over de financiële voortgang van de Programmabegroting 2020 over de periode januari t/m juni en wordt de prognose naar jaareinde gegeven. De voortgang betreft zowel de exploitatielasten, de investeringsuitgaven, de stand van zaken van de financiële risico's, de verwachte liquiditeitsprognose en de voortgang verbonden partijen.

7.2 Prognose van het resultaat

Tabel 16: Prognose resultaat 2020

t/m juni x € 1.000)	Begroting 2020	Begrotingswijzigingen	Begroting 2020 (Incl. wijzigingen)	Prognose 2020	Afwijking prognose begroting	% afwijking prognose begroting	
Kapitaallasten	35.958		35.958	35.008	950	2,6%	V
Personeelslasten	40.619		40.619	41.477	-858	-2,1%	N
Goederen & diensten	49.112		49.112	50.373	-1.261	-2,6%	N
Bijdragen aan derden	9.677		9.677	8.589	1.088	11,2%	V
Onvoorzien	300		300	200	100	33,3%	V
Toevoegingen reserves	3.398		3.398	3.398		0,0%	=
Totaal lasten	139.064		139.064	139.045	19	0,0%	V
Financiële Baten	1.075		1.075	1.310	235	21,9%	V
Personeelsbaten	650		650	755	105	16,1%	V
Goederen en diensten aan derden	2.030		2.030	2.120	90	4,4%	V
Bijdrage van derden	2.314		2.314	2.314	0	0,0%	=
Geactiveerde lasten	5.105		5.105	4.318	-787	-15,4%	N
Onttrekkingen reserves	3.962		3.962	4.462	500	12,6%	V
Totaal overige baten	15.137		15.137	15.279	143	0,9%	V
Netto lasten (lasten minus overige baten)	123.927	0	123.927	123.766	162	0,1%	V
Waterschapsbelastingen	123.927		123.927	123.927	0	0,0%	=
Verwacht saldo 2020	0		0	162	162	Voordeel	

V = voordeel N = nadeel = begroting is gelijk aan prognose

Toelichting

Voor 2020 wordt een voordelig exploitatieresultaat verwacht van € 162.000. De vele over- en onderschrijdingen leiden niet tot het maken van een begrotingswijziging.

7.3 Lasten

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. De realisatie van de investeringsuitgaven in 2020 hebben (behalve de rente op het gemiddeld geïnvesteerd vermogen), nagenoeg geen effect op de kapitaallasten in 2020 maar op de begrotingsrealisatie van 2021 en verder.

In de realisatie van de afschrijvingen zijn de effecten van jaarafsluiting 2019 verwerkt. De lagere investeringsuitgaven in dat jaar resulteren in een lagere boekwaarde per 01-01-2020 met als gevolg dat de kapitaallasten in 2020 lager uitvallen.

Daarnaast worden in 2020, in overstemming met het financieel beleid, een aantal investeringsprojecten versneld afgeschreven. Het betreft één project binnen watersysteembeheer

(EVZ/Bhs Snelle Loop Benedenloop, € 56.000) en een tweetal projecten binnen waterzuiveringsbeheer (rioolgemalen € 77.000).

Het versneld uitvoeren van het project amoveren van de slibverwerkingsinstallatie Asten leidt ertoe dat deze versneld afgeschreven zal worden. Het betreft een bedrag van € 482.000. De besluitvorming hieromtrent moet nog plaatsvinden. In de prognoses is hier wel rekening mee gehouden.

Per saldo resulteren de kapitaallasten in een voordeel van € 950.000 ten opzichte van de begroting.

Personeelslasten

De eindejaar verwachting voor personeelslasten laat een nadeel van € 858.000 zien. Dit nadeel is exclusief het overschot van € 105.000 op de personeelsbaten (opbrengst detacheringen) zodat het nadeel op de personeelslasten € 753.000 bedraagt.

De totale personeelslasten, inclusief opbrengsten detacheringen en geactiveerde uren, bedragen € 1.540.000 negatief.

Wel moet hierbij worden opgemerkt dat in de personeelslasten de in 2019 afgesloten cao met een structurele doorwerking voor 2020 niet is verwerkt. Een gedeelte van de gevolgen van de cao kon niet in de begroting worden verwerkt omdat het cao-akkoord pas eind november 2019 definitief werd. Een loonstijging van 0,5% en hogere sociale premies kon daardoor niet meer verwerkt worden in de begroting van 2020. Dit totaal effect bedraagt (afgerond) € 600.000 en verklaart mede waarom de personeelslasten nadelig uitvallen. Als geheel wordt het nadeel op de personeelslasten gecompenseerd door overige positieve effecten in deze Bestuursrapportage.

Het nadeel van € 1.540.000 ontstaat ook doordat voor € 787.000 minder uren geactiveerd kunnen worden. Dit is verklaarbaar doordat de realisatie van de investeringsprojecten achterlopen op de begrote uitgaven en dit is mede het gevolg van de coronacrisis. De vertraging wordt o.a. veroorzaakt doordat externe partijen meer tijd nodig hebben bij de realisatie van investeringsprojecten. Daarnaast bevinden zich tal van investeringsprojecten in fases van het project waarbij het financiële beleid niet toestaat dat uren geactiveerd worden. Onderzocht wordt of het financiële beleid hierop aangepast kan worden.

Goederen en diensten/bijdragen aan derden

In onderstaande staat wordt per hoofdkostensoort de begroting versus de realisatie tot met juni gepresenteerd inclusief het openstaand saldo van de aangegane verplichtingen en de vrije ruimte.

Tabel 17: Prognose goederen en diensten/bijdragen aan derden

Lasten goederen en diensten t/m juni (x1.000)	Begroting 2020	Realisatie	Verplich- tingen	Prognose	Vrije ruimte
Duurzame gebruiksgoederen	1.960	856	1.154	2.010	-50
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.243	1.845	1.898	3.743	-500
Energie	4.841	2.287	2.554	4.841	0
Huren en rechten	2.148	1.056	1.093	2.148	0
Pachten en erfpachten	4	2	2	4	0
Verzekeringen	267	340	-74	267	0
Belastingen	59	57	1	59	0
Onderhoud door derden	16.631	6.469	10.897	17.367	-736
Overige diensten door derden	19.961	7.912	12.024	19.936	25
Totaal Goederen en Diensten	49.112	20.825	29.549	50.373	-1.261
Bijdragen aan bedrijven	1.156	510	367	877	279
Bijdragen aan overheden	7.933	3.283	3.841	7.124	809
Bijdragen aan overigen	588	495	94	588	0
Totaal bijdragen aan derden	9.677	4.287	4.302	8.589	1.088
Totaal overige lasten	58.790	25.112	33.850	58.962	-173

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen (per taak)

Watersysteembeheer

De goederen en diensten/onderhoud vallen € 540.000 hoger uit dan begroot. De extra kosten zijn:

- Hogere uitgaven voor duurzame goederen (€ 50.000) en extra onderhoudskosten (€ 100.000) bij watersysteembeheer;
- Bij de keringsproducten wordt een overschrijding verwacht van € 300.000 als gevolg van extra onderhoud en onderzoeken;
- Uitgaven voor Planvorming binnen watersysteem vallen € 90.000 hoger uit.

Baggeren

In 2019 is de bestemmingsreserve baggeren niet ingezet door de stagnatie in het cyclisch groot onderhoud in relatie tot de eerder vernoemde PFAS-problematiek. De bestemmingsreserve wordt in 2020 aangewend voor met name de aanvullende waterbodemonderzoeken ten behoeve van de baggerwerkzaamheden. Deze extra lasten worden gedekt door de onttrekking van € 500.000 vanuit de bestemmingsreserve. Het voorstel voor deze onttrekking is als besispunt opgenomen.

Waterzuiveringsbeheer

Rwzi 's-Hertogenbosch

De chemicaliën voor rwzi 's-Hertogenbosch vallen voor dit jaar € 500.000 hoger uit.

Rwzi Asten

In het projectenboek is een krediet opgenomen voor het aanpassen of het amoveren van de slibgisting rwzi Asten. Bij het amoveren kunnen deze kosten niet worden geactiveerd. De bestuurlijke besluitvorming hierover moet plaatsvinden. Dit jaar worden extra kosten verwacht voor het onderhoud van de rwzi Asten. Voor de zuivering is € 100.000 nodig voor de Fe₂Cl₃-doseerinstallatie en voor het onderhoud aan de schuiven van de influentkelder (€ 48.000) en aan de influentvijzels (€ 25.000).

Rwzi Aarle-Rixtel

Voor vernieuwing van de fijnzeefpersen op de rwzi Aarle-Rixtel is € 200.000 extra nodig.

Anti-afhaaksubsidie

De anti-afhaaksubsidie over 2019 valt € 279.000 lager uit doordat het in 2019 was opgenomen als een 'nog te betalen bedrag' in afwachting van de opgave van een bedrijf.

Tegenover de extra kosten staan meevallers en extra opbrengsten zodat per saldo geen onttrekking hoeft plaats te vinden vanuit een reserve ter dekking van de kosten.

Een positief effect (totaal € 1.419.000) op het rekeningresultaat hebben de volgende voordelen (naast eerder genoemde voordelen):

- Vertraging in de overdracht van enkele gemalen naar de gemeente Oss (€ 290.000);
- Lagere kosten voor de SNB (€ 215.000)
- Diverse mutaties ad. € 635.000 genoemd bij paragraaf 7.4 Baten; Goederen en diensten.

Overige mutaties

BSOB

De bijdragen aan derden dalen met € 387.000 doordat de bijdrage aan de BSOB voor de dienstverlening lager uitvalt.

Bij de baten wordt een tegenvaller vermeldt; de BSOB verwacht veel minder invorderingsopbrengsten. Als gevolg van de coronacrisis is er veel uitstel van betaling verleend. Het verwachte nadeel bedraagt € 545.000.

Het Waterschaps Huis (HWH)

In de Beleidsbegroting 2020 van waterschap Aa en Maas is rekening gehouden met een bijdrage aan HWH van € 1.072.000 op basis van de primitieve begroting.

De geraamde bijdrage van waterschap Aa en Maas op basis van de geactualiseerde Begroting 2020 van HWH bedraagt € 1.159.000. Ten opzichte van de geraamde bijdrage volgens de begroting van waterschap Aa en Maas resteert een tekort van € 87.000. Het tekort kan worden gedekt uit de bestaande exploitatiebudgetten. Aa en Maas heeft in 2020 een niet begrote afrekening over 2019 ontvangen van het Waterschapshuis. Deze afrekening bedraagt € 219.000 in het voordeel van Aa en Maas zodat er per saldo € 132.000 minder budget gevraagd wordt.

Onvoorzien

In de risico-inventarisatie coronacrisis behorende bij de VJN 2020 is aangegeven dat de kosten voor (beschermings)maatregelen Corona ten laste van de post onvoorzien worden gebracht.

In verband met de Coronapandemie zijn kosten gemaakt om het thuiswerken te faciliteren en om de medewerkers te beschermen tegen een Covid-19 besmetting.

De kosten bedragen tot dusver € 168.000 en bestaan uit kosten voor de aanschaf van extra PC's en licenties, ontsmettingsmiddelen en kosten voor gebouw gebonden maatregelen zoals schermen, wc-brillen, automatische kranen en dergelijke. Verwacht wordt dat de kosten nog tot € 200.000 zullen stijgen doordat de coronacrisis verder aanhoudt.

7.4 Baten

Tabel 18: Prognose overige baten

Baten t/m juni (x € 1.000)	Begroting 2020	Realisatie	Prognose	Vrije ruimte €
Financiële Baten	1.075	0	1.310	235
Personeelsbaten	650	114	755	105
Goederen en diensten aan derden	2.030	245	2.120	90
Bijdrage van derden	2.314	555	2.314	
Geactiveerde lasten	5.105	1.025	4.318	-787
Interne verrekeningen/reserveringen	3.962		4.462	500
Totaal overige baten	15.137	1.939	15.279	143

Financiële baten

De algemene vergadering van aandeelhouders van de Nederlands Waterschapsbank heeft besloten om van het behaalde resultaat over 2019 een bedrag van € 55 miljoen aan dividend uit te keren aan haar aandeelhouders. Voor Aa en Maas betekent dit een bedrag van € 865.000 en dat is € 235.000 meer dan was begroot.

Personeelsbaten

De prognose van de personeelsbaten zullen € 105.000 hoger uit vallen doordat meer personeel is gedetacheerd. Als onderdeel van de Personeelslasten worden de extra baten verrekend met de nadelen binnen de Personeelslasten.

Goederen en diensten aan derden

Binnen de goederen en diensten zijn er meerdere mutaties die per saldo een voordeel opleveren.

Voordelig:

- Een uitkering wordt verwacht van een verzekeringsmaatschappij voor de schade aan een persleiding (€ 340.000);
- Het actualiseren van de opbrengst HBE-certificaten, gebaseerd op de realisatie in 2019, levert € 121.000 extra op;
- De laatste termijn van € 100.000 van de subsidie pilot medicijnresten wordt ontvangen;
- Een bijdrage van 8 waterschappen is ontvangen in een gezamenlijk onderzoek m.b.t. Aquon (€ 54.000);
- Van gemeenten is € 20.000 ontvangen zijnde de vergoeding voor uitgevoerd werk.

Nadelig:

De BSOB verwacht veel minder invorderingsopbrengsten. Als gevolg van de coronacrisis is er veel uitstel verleend. Het verwachte nadeel bedraagt € 545.000.

Geactiveerde lasten

Naar verwachting worden minder uren geactiveerd dan geraamd. Dit zal leiden tot een nadeel van € 787.000. Dit is verklaarbaar doordat de realisatie van de investeringsprojecten achterlopen op de begrote uitgaven en mogelijk is dit mede het gevolg van de coronacrisis. De vertraging wordt o.a. veroorzaakt doordat externe partijen meer tijd nodig hebben bij de realisatie van investeringsprojecten. Daarnaast bevinden zich tal van investeringsprojecten in fases van het project waarbij het financiële beleid niet toestaat dat uren geactiveerd worden.

Interne verrekeningen/reserveringen

De € 500.000 van de bestemmingsreserve baggeren is in 2019 niet ingezet door de stagnatie in het cyclisch groot onderhoud in relatie tot de eerder vernoemde PFAS-problematiek. In 2020 is geen sprake meer van stagnatie; de aanvullende waterbodemonderzoeken zorgen voor hogere lasten dan begroot. Vandaar dat voorgesteld wordt de € 500.000 uit de bestemmingsreserve in te zetten ter dekking van de hogere kosten.

Belastingopbrengsten

Tabel 19: Prognose belastingopbrengsten

Baten t/m juni (x € 1.000)	Begroting 2020	Realisatie	Prognose
Waterschapsbelastingen	123.927	42.663	123.927
Totaal baten	123.927	42.663	123.927

De ontvangen gegevens van de belastingopbrengsten van de BSOB zijn actueel en geven aan dat de belastingopbrengsten tot en met juni niet afwijken van de begroting.

In onderstaande tabel worden de tot en met juni gerealiseerde en opgelegde belastingopbrengsten gespecificeerd per belastingsoort.

Tabel 18: Gerealiseerde belastingopbrengsten tot en met juni 2020

Belastingopbrengsten per categorie (*€1.000) tm juni 2020	Opgelegd	Ontvangen	Verminderings (oa kwijtschelding en vernietiging)	Openstaand
Watersysteemheffing Gebouwd	38.269	12.603	83	25.583
Watersysteemheffing ingezetenen	19.935	5.264	577	14.094
Watersysteemheffing Ongebouwd	8.117	4.361	13	3.743
Zuiveringsheffing Forfait bedrijven	1.875	654	49	1.173
Zuiveringsheffing Forfait Woningen	38.197	10.094	1.097	27.006
Zuiveringsheffing-verontreinigingsheffing bedrijf	20.036	9.687	383	9.966
Totaal belastingopbrengsten	126.430	42.663	2.203	81.564

De gegevens van de BSOB tot en met juni laten zien dat een bedrag van € 42.662.695 is ontvangen over het jaar 2020. De overzichten tot en met 18 augustus laten zien dat over het jaar 2020 inmiddels een bedrag van € 59.059.053 is ontvangen. De bruto opgelegde belastingopbrengsten zijn per 18 augustus hetzelfde als per 30 juni (€ 126.430.000). De (bruto) belastingopbrengsten van € 126.430.000 zijn inclusief de vermindering voor o.a. kwijtschelding. De begrote (netto) belastingen bedragen € 123.942.000.

Hierna wordt aangegeven wat de ontvangen belastingopbrengsten van het lopende jaar én de voorgaande jaren zijn zodat beter inzicht verkregen wordt in het totaal van de belastingopbrengsten.

Tabel 19: Gerealiseerde belastingopbrengsten tot en met juni

Ontvangen belastingopbrengsten per categorie (x€1.000) tm juni 2020	2020	2019	2018	2017	2016	2015	Eerdere jaren	Totaal
Watersysteemheffing Gebouwd	12.603	2.457	37	27		2	2	15.128
Watersysteemheffing ingezetenen	5.264	1.987	17	7	2	2	3	7.282
Watersysteemheffing Ongebouwd	4.361	199	10	9			1	4.579
Zuiveringsheffing Forfait bedrijven	654	77	11	9				752
Zuiveringsheffing Forfait Woningen	10.094	3.980	-8	22	4	5	5	14.102
Totaal belastingopbrengsten	42.663	8.986	702	413	11	9	12	52.796

Zoals is opgemerkt worden hierboven de gegevens tot en met 30 juni weergegeven (Burap periode). De BSOB-overzichten tot en met 18 augustus laten zien dat inmiddels een bedrag van € 69.619.160 is ontvangen over alle jaren tot en met 2020.

Als gevolg van de coronacrisis kan uitstel van belastingbetaling worden gevraagd bij de BSOB. In 2020 is er, in vergelijking tot dezelfde periode (tot en met 18 augustus) in 2019, € 10,4 miljoen (8%) minder aan belastingopbrengsten ontvangen.

7.5 Weerstandvermogen

In deze paragraaf worden alleen de gewijzigde, nieuwe en afgeronde risico's besproken. Voor een overzicht van de risico's die ongewijzigd zijn (ten opzichte van de begroting 2020 en jaarrekening 2019) wordt verwezen naar de Programmabegroting 2020.

Weerstandscapaciteit

Waterschap Aa en Maas heeft een specifiek aangemerkte weerstandsreserve van € 3.350.000. Voor de bepaling van het weerstandsvermogen is gebruik gemaakt van een herijking van de risico-inventarisatie vanuit de jaarverslaglegging 2019, waarbij de geïnventariseerde risico's vertaald zijn naar financiële omvang op basis van kans en financiële impact.

Uitgaande van de kans van het optreden van risico's zijn 3 scenario's doorgerekend (optimistisch, gematigd en pessimistisch). Afhankelijk van het gekozen rekenscenario, is de totale financiële impact van de geïnventariseerde risico's, na het nemen van preventieve, repressieve en correctieve maatregelen als volgt.

Financiële impact van de risico's:

Scenario	Financiële omvang van alle risico's	Financiële weerstandsvermogen
Optimistisch	1.456.000	2,30
Gematigd	2.458.500	1,36
Pessimistisch	3.461.000	0,97

Een weerstandsvermogen <1 is dan als onvoldoende te kwantificeren. Een weerstandsvermogen >1 is dan als voldoende aan te merken. Geconcludeerd kan worden dat de specifieke weerstandsreserve van € 3.350.000 alleen in het pessimistisch scenario net niet toereikend is voor de geïnventariseerde risico's.

Naast de specifiek aangemerkte weerstandsreserve kunnen de volgende aspecten ook meegenomen worden waardoor de werkelijke financiële weerstandscapaciteit hoger is dan €3.350.000

- Overige algemene reserves;
- Het vermogen om extra inkomsten te genereren door het verhogen van de belastingen;
- Het vermogen om uitgaven te verminderen door middel van bezuinigingen/temporiseren (creëren van extra begrotingsruimte).

Conclusie

De specifieke gevormde weerstandsreserve van € 3.350.000 is alleen in het pessimistisch scenario ontoereikend voor de geïnventariseerde risico's. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de risico's samenhangend met de renovatie van de rwzi 's-Hertogenbosch en de Coronacrisis. De ontwikkeling van de algemene reserve en bestemmingsreserve's hieronder laten zien dat de omvang van de reserve's de risico's kunnen opvangen.

Gewijzigde reeds openstaande risico's

Risico's rond renovatie rwzi 's-Hertogenbosch

Technologie

De beoogde innovatieve technologie waarmee de aannemer heeft ingeschreven gaat niet functioneren op de rwzi 's-Hertogenbosch. Doordat de aannemer deze duidelijkheid gegeven heeft kon er gekeken worden naar de technologische scenario's waarmee de rwzi wel aan de effluenteisen gaat voldoen. Door Aa en Maas is in samenwerking met het adviesbureau een technologisch ontwerp opgesteld waarmee de zuiveringseisen gehaald kunnen worden.

Contract

Doordat de beoogde technologie niet zal gaan functioneren op rwzi 's-Hertogenbosch zal de aannemer het werk nooit op kunnen leveren. Dit heeft twee scenario's tot gevolg: een langdurig juridisch traject of een scenario waarbij de aannemer het werk afmaakt door de benodigde installatiedelen bij te bouwen zoals in ons technologisch ontwerp beschreven is.

In het geval van een rechtsgang staat het waterschap sterk door het contract maar daarmee wordt veel tijd en energie gestoken in boetes en claims. Om de zuivering te laten voldoen moet een uitvraag opgesteld worden die opnieuw in de markt moet worden gezet. Het is lastig om voor dit soort klussen een opdrachtnemer te vinden in de huidige markt.

Met de huidige aannemer is bekeken of en hoe het extra werk gerealiseerd kan worden. Helaas heeft de aannemer besloten om de werkzaamheden naar eigen inzicht af te ronden en het werk te beëindigen. Inmiddels is een procedure in kort geding gestart met als insteek dat de aannemer de werkzaamheden en ontwerptraject voor de aanpassing van de zuivering weer op gaat pakken.

Onze sterke juridische positie op basis van het contract biedt vertrouwen in de uitkomsten van dat traject.

Legionella

In een installatieonderdeel (deelstroombehandeling Demon) is legionella aangetroffen. De installatie is essentieel om de stikstofvracht, die vrijkomt bij het verwerken van het slib, te behandelen. De Demon blijkt bij uitstek omstandigheden te creëren om legionella te ontwikkelen. Wekelijks worden metingen uitgevoerd op de rwzi om de hoeveelheid legionella op diverse plekken te meten. Alle metingen blijven onder een grenswaarde die de GGD ooit genoemd heeft. Echter toekomstige

regelgeving moet uitwijzen welke definitieve maatregelen genomen moeten worden. Vooruitlopend op die regelgeving is besloten een deel schoon te maken en van een afdekking te voorzien. Daarnaast worden momenteel de tanks met extra warmtewisselaars gekoeld en met chemicaliën afgedood. Dit zijn tijdelijke installaties en op basis van de resultaten worden definitieve maatregelen ontworpen.

Stagnatie bedrijfsvoering als gevolg van renovatie

Bij nieuwe investeringsprojecten en scope-wijzigingen in bestaande projecten moet rekening gehouden worden met de consequenties voor onderhoud en beheer. De ervaring leert dat bij uitzonderlijk grote projecten zoals de renovatie van rwzi 's-Hertogenbosch, substantieel extra inzet (uren) nodig is van onze eigen medewerkers om te blijven voldoen aan wetgeving en verwachtingen. Deze uren zitten onder andere in het aanwezig zijn bij testen, advies/informatieverstrekking, aan/afschakelen van apparatuur, beoordelen van ontwerpen, afname als installatieverantwoordelijke, opnemen van nieuwe/gewijzigde objecten in het OBS, etc. Verder kunnen door in het renovatietraject proactief te zijn diverse meerwerkkosten na oplevering worden voorkomen. Om de voortgang van de dagelijkse bedrijfsvoering (Beheer & Onderhoud) en van andere projecten (O&R) op rwzi 's-Hertogenbosch niet in gevaar te brengen, wordt extra inhuur ingezet.

Geur

De aanvoer van extern slib, de verwerking ervan en het leveren van biogas naar zowel Heineken als naar de Afvalstoffendienst verlopen goed, maar het ontvangen en verwerken van het slib geeft regelmatig overlast voor de omgeving. Diverse aanpassingen (o.a. het toepassen van een aantal extra filters) hebben wel geleid tot een reductie van de overlast maar daarmee is het nog niet opgelost. Daarmee voldoet de zuivering nog niet aan de vergunningseisen qua geur. Verdere maatregelen zijn genomen of in voorbereiding waarbij onlangs gerealiseerde projecten met dezelfde problematiek als kennisbron dienen.

Superkritisch vergassen

In het kader van het project Superkritisch vergassen fase 2 (Supersludge) is door het algemeen bestuur in 2015 een investeringskrediet beschikbaar gesteld van totaal € 600.000.

In 2019 zijn verder vertragingen opgelopen als gevolg van technische issues bij het opstarten van de pilotinstallatie op rwzi Dinther. De uitputting van het door het algemeen bestuur beschikbaar gestelde krediet fase 2 bedraagt ca. € 150.000 (medio 2020) en daarmee is geen saldo meer beschikbaar voor deelfase 2a. Het waterschap maakt op dit moment vrijwel geen kosten voor Supersludge. Gezien de Corona maatregelen wordt in het derde/vierde kwartaal een presentatie gegeven aan de commissie Emissiebeheer van het algemeen bestuur, waarin de vervolgstategie met betrekking tot Superkritisch vergassen wordt voorgesteld.

In het geval besloten wordt om verder te gaan met het project Supersludge, wordt vóór het einde van deelfase 2a op basis van de resultaten van de pilotinstallatie een aanvullend bestuursvoorstel ingediend voor een Go/No Go-beslissing ten aanzien van de opschaling naar een demo-installatie Superkritisch vergassen (fase 2b).

Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

Nieuwe wet- en regelgeving

De toenemende maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van o.a. klimaatverandering zorgt er voor dat SNB te maken krijgt met veranderende en complexere wet- en regelgeving. Belangrijke aandachtspunten zijn momenteel de Spoedwet Stikstof, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) per 2023, discussie rondom ZZS, en CO₂ discussie. SNB volgt de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, bewaakt de compliance, onderzoekt de mogelijkheden om milieuprestaties te verbeteren en is aangesloten bij belangenorganisaties. Meer specifiek wordt gewerkt aan een revisie van de milieuvergunningen waarin ook de Spoedwet Stikstof en andere wijzigingen worden betrokken. Er wordt onderzoek gedaan naar het verbeteren van het rendement van de wassers om te kunnen voldoen aan de strengere luchtemissie-eisen van het Bal. SNB participeert tevens in het

onderzoek naar PFAS van het STOWA en is betrokken bij de discussie rondom CO₂ en afvalverbranding via de Vereniging van Afvalbedrijven.

De rijksoverheid zet fiscale maatregelen, zoals CO₂-heffing en afvalstoffenbelasting, steeds meer in om sectoren te dwingen bepaalde keuzes te maken. Vooralsnog is SNB vrijgesteld van bovengenoemde maatregelen. SNB lobbyt via belangenorganisaties voor passende fiscale maatregelen. Daarnaast is SNB proactief door haar activiteiten verdergaand te verduurzamen om mogelijke heffingen/belastingen in de toekomst te voorkomen.

Fiscale risico's

Fiscale risico's: SNB is vrijgesteld van Vennootschapsbelasting en Omzetbelasting voor de activiteiten die verricht worden voor de aandeelhouders. Hierover zijn afspraken gemaakt met de Belastingdienst. Deze afspraken kunnen wijzigen door o.a. nieuwe fiscale wetgeving en jurisprudentie, en veranderingen in activiteiten met mogelijk financiële gevolgen voor de aandeelhouders. SNB is zich hiervan bewust en voert daarom regelmatig overleg met de Belastingdienst hierover. Momenteel loopt er een discussie over de toepassing van de vrijstelling Omzetbelasting, waarbij de afspraken over de wijze waarop de vrijstelling toegepast moet worden bij SNB, pro forma zijn opgezegd door de Belastingdienst per 1 januari 2021. SNB is met haar adviseurs met de Belastingdienst in overleg om te komen tot een gezamenlijk gedragen oplossing. Aangenomen wordt dat de vrijstelling van toepassing zal blijven op basis van nieuwe, aangepaste afspraken. SNB hanteert dit ook als uitgangspunt voor de Begroting 2021 en meerjarenraming.

Nieuwe kostenverdeling

De aandeelhoudende waterschappen van SNB hebben in 2019 bestuurlijk besloten om een wijziging van de kosten-verdeelmethode met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 door te voeren. Door de waterschappen is hierbij als voorwaarde gesteld dat dit geen consequenties mag hebben voor de vaststellingsovereenkomst ten aanzien van de toepassing van de BTW-koepelvrijstelling. Omdat nog geen overeenstemming is bereikt met de belastingdienst over de toepassing van de koepelvrijstelling wordt door SNB vooralsnog de bestaande kosten-verdeelmethode gehanteerd voor de verdeling van de kosten van slibverwerking over de aandeelhoudende waterschappen. Op grond van het oordeel van fiscaal specialisten dat de BTW-koepelvrijstelling ook bij het hanteren van de nieuwe kosten-verdeelmethode mag worden toegepast verantwoord het waterschap de kosten van slibverwerking op basis van de nieuwe kostenverdeelsystematiek.

Tekort aan verwerkingscapaciteit op korte termijn

Vanuit de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB) is geconcludeerd dat er landelijk onvoldoende reservecapaciteit is om fluctuaties in slibproductie en slibverwerking op te vangen door onder andere het wegvallen van de Duitse markt, de krapte op de Nederlandse markt nog aanhoudt tot 2025, en er geen serieuze landelijke calamiteitenregeling is. Deze problematiek speelt al een aantal jaren. Ook SNB heeft hier last van. Om dit op te vangen heeft SNB een eigen calamiteitenregeling die voorziet in extra opslagcapaciteit, afspraken met andere verwerkers en afspraken met de provincie. Deze regeling is evenwel beperkt van omvang. Een structurele oplossing, waaronder een lange termijn landelijke calamiteitenregeling, dient door de waterschappen, verwerkers en provincie gezamenlijk tot stand gebracht te worden. De gesprekken hierover vinden plaats.

Leegstand verwerkingscapaciteit op langere termijn

Belangrijke innovatie in de afvalwater- en slibketen vindt momenteel plaats in het realiseren van Energie- en Grondstoffenfabrieken op de zuiveringen van waterschappen. Dit geeft onzekerheid over de kwaliteit en kwantiteit van het slib op langere termijn. Op termijn ontstaat mogelijk overcapaciteit, afhankelijk van de verdere ontwikkelingen van de Energie- en Grondstoffenfabrieken en initiatieven in de markt om nieuwe verwerkingsinstallaties te bouwen (overigens deels ter vervanging van huidige installaties). Om risico op leegstand te mitigeren, monitort SNB actief de

ontwikkelingen in de markt om hierop tijdig en adequaat te kunnen inspelen. In de eerstkomende jaren is er evenwel sprake van een ondercapaciteit in de markt. In het nieuwe ondernemingsplan wordt ingezet op het toetreden van nieuwe aandeelhouders.

PFAS in waterbodems

Ook dit jaar wordt nog hinder ondervonden bij het uitvoeren van cyclisch groot onderhoud als gevolg van de PFAS-problematiek. Baggertrajecten die in 2019 stil zijn komen te liggen, zijn dit jaar aanvullend bemonsterd op de aanwezigheid van PFAS. Hiermee is het gelukt om in korte tijd weer in de reguliere baggercyclus te komen. Wel wordt in de analyses waargenomen dat PFAS een nog moeilijk te grijpen stofgroep is. In gebieden waar de stoffen niet worden verwacht, daar worden deze soms aangetroffen. In gebieden die wel verdacht zijn wordt -gelukkig- vaak niks gevonden. Het niet goed kunnen voorspellen van de aanwezigheid van PFAS, nader brononderzoek en het afperken van verontreinigingslocaties zorgen dit jaar voor een fors hogere inspanning aan laboratoriumdiensten dan voorzien.

De eenheidsprijzen van baggerafzet zijn voor het overgrote deel genormaliseerd en niet hoger dan voor de PFAS-problematiek. Echter voor de baggerpartijen die PFAS boven de toepassingsnorm bevatten (ca 1% van het baggervolume) is er nog altijd een risico op fors hogere afzetkosten. Hier zal in de tweede helft van 2020 ervaring mee worden opgedaan.

Afgeronde risico's

Dividenduitkering

De Nederlandse Waterschapsbank heeft haar dividenduitkeringen hervat. Het dividendbedrag is verhoogd met € 235.000 naar € 865.000.

Cao-onderhandelingen

Het effect van de cao die in 2019 is afgesloten is in dit Bestuursverslag verwerkt.

7.6 Treasuryparagraaf / liquiditeitsprognose

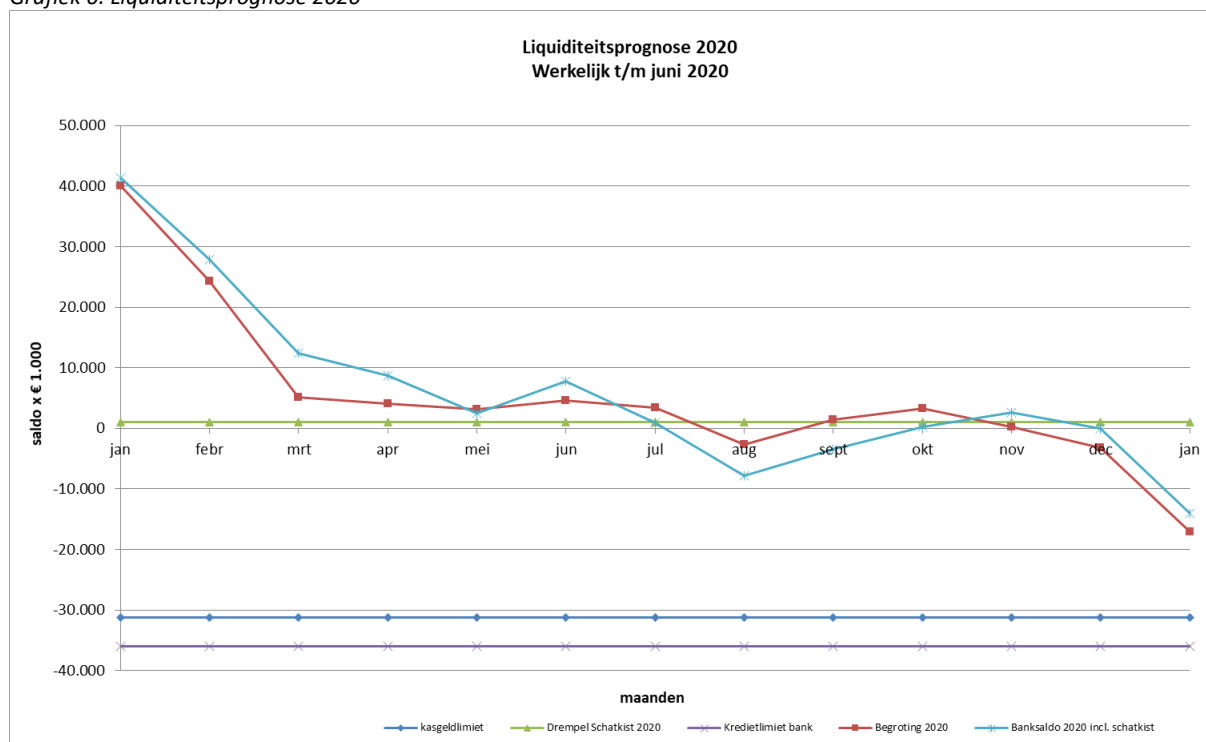
De liquiditeitsprognose is vervaardigd om adequaat op de lopende ontwikkelingen ten aanzien van de kapitaalmarkt te kunnen reageren. De liquiditeitsprognose 2020 is gebaseerd op de Programmabegroting 2020 aangevuld met recente ontwikkelingen op het gebied van investeringen.

Bij het opstellen van de liquiditeitsprognose voor de maanden juli tot en met december 2020 (tot en met juni is werkelijk) is rekening gehouden met verlaagde uitgaven voor de investeringen. Het verwachte netto investeringsbedrag bedraagt € 40,5 miljoen.

Daarnaast is de verwachting dat belastingopbrengsten ongeveer 2 maanden later ontvangen worden als gevolg van het verleende uitstel van betaling door het coronavirus.

De mogelijke Agio uitkering van de SNB (€ 8 miljoen) maakt geen onderdeel uit van deze liquiditeitsprognose.

Grafiek 6: Liquiditeitsprognose 2020

7.7 Verbonden partijen

Met betrekking tot de verbonden partijen volgt alleen voor de noemenswaardige informatie een korte omschrijving van stand van zaken tot en met juni.

In de periode tot en met juni hebben zich bij onderstaande verbonden partijen (beperkte) beleidsmatige en/of financiële mutaties voorgedaan. Voor wat betreft de rapportages van SNB; BSOB en HWH geldt dat deze als bijlage bij deze Burap zijn bijgevoegd. Hoewel deze rapportages afwijken ten opzichte van de begrotingen van de verbonden partijen leiden deze rapportages niet tot een aangepaste begroting van Aa en Maas.

Voor een volledig overzicht van de verbonden partijen verwijzen wij naar de programmabegroting 2020 waarin een actueel overzicht van de verbonden partijen is opgenomen.

1. NV Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

In de begroting voor 2020 heeft de SNB rekening gehouden met een slibaanvoer die hoger is dan de beschikbare verwerkingscapaciteit, waarvoor externe verwerkingscapaciteit is vastgelegd. De externe verwerkers kampten echter met operationele en afzetproblemen in de eerste helft van 2020 waardoor de voorraad zuiveringsslib bij SNB is opgelopen. In verband met het oplopen van de voorraad heeft SNB besloten om in het 1^e kwartaal van 2020 het interne calamiteitenplan in werking te stellen. Dit houdt in dat SNB zoekt naar alternatieven voor verwerking en/of opslag. Voor de tweede helft van 2020 zijn er door diverse externe verwerkers toezeggingen gedaan, zodat naar verwachting de opgelopen voorraad alsnog voor het einde van het jaar kan worden weggewerkt. Op basis van de realisatie over het eerste halfjaar verwacht SNB over geheel 2020 dat de kosten voor de gezamenlijke aandeelhouders circa € 1,1 miljoen hoger uitvallen. Hierin zijn inbegrepen extra kosten vanwege coronamaatregelen van € 150.000. Het aandeel van Aa en Maas hierin bedraagt € 33.000 en dit bedrag is gebaseerd op de nieuwe kostenverdeelssystematiek en de daarin opgenomen 5%-afwijkingsregel.

De slibaanvoer naar SNB is de afgelopen jaren afgenomen, maar nog niet op het niveau dat SNB al het slib zelfstandig kan verwerken. Recente prognoses laten zien dat dit in de komende jaren ook nog

niet het geval zal zijn. Om meer ruimte te creëren binnen de verwerkingscapaciteit, heeft SNB besloten twee overeenkomsten met industriële klanten die eind 2020 aflopen, niet meer te verlengen. Voor meer informatie over de bedrijfsvoering van SNB wordt verwezen naar de als bijlage bij dit Bestuursverslag gevoegde Kwartaalrapportage 1 januari – 30 juni 2020 van SNB.

2. AQUON

Het Algemeen Bestuur van AQUON heeft 3 maart 2020 unaniem besloten tot centralisatie van AQUON's laboratoria door middel van nieuwbouw van een eenlaags-pand op een centrale locatie. AQUON voorziet dat het centralisatieproject na het uitvoeren van een tweetal voorbereidende fasen zal worden gerealiseerd. Eind 2020 zal de locatiekeuze ter besluitvorming aan het Algemeen Bestuur van AQUON worden voorgelegd en aan het einde van 2021 zullen de aanbestedingsdocumenten worden aangeboden. In de besluitvorming rond de centralisatie van AQUON wordt het betrekken van een nieuwe locatie in het jaar 2024 voorzien. De financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting voor 2021 en meerjarenraming 2022 – 2025. De gevraagde aandacht voor onder andere flexibiliteit en duurzaamheid zal bij de verdere uitwerking en detaillering gestalte krijgen.

Bij de vaststelling van de jaarrekening over 2019 van AQUON is besloten (nog) geen bestemmingsreserve op te bouwen voor de afvloeiing van personeel na centralisatie. AQUON verwacht door een goede strategische personeelsplanning het aantal af te vloeien medewerkers door reorganisatie sterk te kunnen beperken. Onderdeel van het strategisch personeelsplan is o.a. een doorstroomprogramma van en naar de waterschappen: bij de ombouw van AQUON in 2016 bleek dit een effectief middel om de personele frictiekosten te reduceren. AQUON zal in 2020 het strategisch personeelsplan en voorstel voor het doorstroomprogramma verder uitwerken en toelichten. In samenwerking met de waterschappen zal een nieuw doorstroomprogramma worden voorbereid, dat past bij de huidige omstandigheden. Nadat meer zicht is verkregen op de dan resterende personele frictiekosten zal heroverwogen worden om hiervoor een bestemmingsreserve op te bouwen ter egalisatie van de kosten voor de deelnemende waterschappen.

3. Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Sinds maart 2020 zijn er voorschriften opgesteld door de Rijksoverheid om de spreiding van het corona-virus te beperken/tegen te gaan. Deze voorschriften hebben grootse financiële impact op burgers en bedrijven. Om daarin tegemoet te komen zijn er door de Rijksoverheid maatregelen genomen om de impact te beperken. BSOB heeft aanvullend op de maatregelen van het Rijk ook eigen maatregelen genomen om de belastingschuldigen van BSOB tegemoet te komen. Zo heeft de BSOB eind maart besloten om tot 1 juni 2020 geen nieuwe aanslagbiljetten, aanmaningen en dwangbevelen te versturen. Eind mei heeft BSOB besloten om tot 1 september geen aanmaningen en dwangbevelen te versturen, en vanaf juni wel weer aanslagbiljetten te versturen. Eind juli heeft BSOB de ontstane achterstand in het versturen van aanslagbiljetten nagenoeg geheel ingelopen. Verder heeft BSOB nadrukkelijk gecommuniceerd dat, indien een belastingplichtige door de coronacrisis geen inkomsten meer heeft en daardoor in betalingsproblemen komt, er een ruime betalingsregeling mogelijk is.

Nadat het Rijk heeft besloten de invorderingsrente per 1 juni 2020 te verlagen van 4% naar 0,01%, heeft BSOB besloten deze lijn te volgen. Hierdoor is het niet waarschijnlijk dat belastingplichtigen aan wie uitstel van betaling is verleend rente in rekening gebracht krijgen als betaling geschied na vervaldatum van een aanslagbiljet.

Als gevolg van alle vanwege het corona-virus versoepelde invorderingsmaatregelen wordt de opbrengst invorderingskosten aanzienlijk lager dan begroot. Waar in de primitieve begroting nog werd uitgegaan van een opbrengst invorderingskosten van € 845.000 is de verwachting dat deze voor geheel 2020 maximaal € 300.000 zal bedragen.

In de als bijlage bij dit Bestuursverslag gevoegde Bestuursrapportage 1 2020 van BSOB treft u meer informatie aan over de bedrijfsvoering bij BSOB gedurende de eerste 4 maanden van 2020.

4. Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

De NWB Bank heeft over het boekjaar 2018 de dividenduitkering hervat en in totaal € 20 miljoen aan dividend uitgekeerd aan haar aandeelhouders. Van de behaalde winst over 2019 van € 94,5 miljoen keert de bank een dividend uit van € 55 miljoen. Op basis van het aandelenbezit van Aa en Maas (928 aandelen, ofwel 1,573%) ontvangt Aa en Maas in 2020 een dividenduitkering van € 865.000. In de begroting is voor 2020 rekening gehouden met een verwachte dividendopbrengst van € 630.000. Dit betekent een extra opbrengst in 2020 van € 235.000.

Hoewel de bank en de algemene vergadering van aandeelhouders hebben besloten tot de dividenduitkering, zal er tot 1 oktober 2020 nog niet worden overgegaan tot uitbetaling van het dividend. Op 27 maart 2020 heeft de ECB namelijk een dringende aanbeveling gedaan aan banken om tot in elk geval 1 oktober 2020 geen dividend uit te keren. Dit naar aanleiding van de COVID-19 pandemie en de onzekerheden die dat met zich meebrengt. De bank heeft besloten deze aanbeveling te volgen. Daarom zal de bank nu nog niet tot uitkering van het dividend over verslagjaar 2019 overgaan en de uitkering uitstellen tot na 1 oktober 2020. Indien dit te zijner tijd door onvoorziene ontwikkelingen ongeoorloofd of onverantwoord voor de bank mocht zijn, dan zal de bank met een aangepast voorstel komen.

5. Het Waterschapshuis (HWH)

Gedetailleerde informatie over de voortgang van HWH over de eerste 4 maanden van 2020 vindt u in de als bijlage bij dit Bestuursverslag bijgevoegde 1e Bestuursrapportage 1 2020 HWH.

Het Dagelijks Bestuur van HWH heeft de risico's van de HWH-organisatie opnieuw tegen het licht gehouden. Er zijn 3 gebieden geselecteerd waarop extra aandacht zal worden gericht. Dit zijn capaciteitsmanagement, bestuurlijk in control en grip op digitale transformatie.

Binnen HWH krijgt programmasturing steeds meer vorm. Voor vrijwel alle programma's zijn programma-DVO's (dienstverleningsovereenkomsten) vastgesteld. Het financiële systeem van HWH wordt aangepast om een goede ondersteuning van programmagestuurde werken te kunnen bieden; Ten aanzien van het bij de belastingdienst ingediende bezwaar tegen het intrekken van de vrijstelling van BTW op diensten van HWH aan de waterschappen werd verwacht dat in Q1 2020 uitsluitel van de belastingdienst zou komen. De belastingdienst heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben.

7.8 Investerings

In de toelichting bij de bestuurlijke programma's is inhoudelijk ingegaan op de output van de investeringen. In deze paragraaf wordt een overzicht verschaft van de stand van de gevoteerde investeringsbesluiten alsook de (verwachte) realisatie van de investeringen.

Bruto investeringsuitgaven 2020

(bedragen * € 1.000)

Programma's	Programma-begroting 2020	Realisatie 2020	Prognose 2020	Realisatie in %	Prognose in %
Veilig en Bewoonbaar Beheergebied	18.991	3.993	18.784	21%	99%
Voldoende water en Robuust watersysteem	14.038	1.854	9.174	13%	65%
Gezond en Natuurlijk water	8.559	1.465	5.976	17%	70%
Schoon water	17.998	5.133	16.695	29%	93%
Bedrijfsvoering	3.625	1.233	3.463	34%	96%
Totaal bruto	63.211	13.678	54.092	22%	86%

De realisatie van de investeringsuitgaven loopt op dit moment achter op de programmabegroting. De verwachting is dat in de tweede helft van dit jaar het percentage van 22% wordt opgetrokken tot een totale realisatiegraad van 86%.

Vanzelfsprekend is de coronacrisis voor een gedeelte debet aan het feit dat investeringsprojecten niet gestart kunnen worden of dat de realisatie achterblijft bij de prognose. De werkelijke realisatie

tot en met 30 juni valt in 2020 echter hoger uit dan in 2019 in vergelijking over dezelfde periode en dit geldt voor bijna alle programma's.

Toelichting doorlopende projecten met een kredietoverschrijding

Aa-dal Zuid

In de afgelopen periode is het Dagelijks Bestuur, conform afspraak met het Algemeen Bestuur, gestart met het versnellen van met name onderdelen uit het programma natuurlijk water. Voor wat betreft het project Aa-dal Zuid betekent dit dat het oorspronkelijke beekhersteltraject is uitgebreid met diverse doelen in de bredere omgeving. Zo is de scope verbreed naar waterberging, beekherstel en natuurontwikkeling rondom onder meer de kleine Aa, de Slievense Loop en een vergroting van de buffercapaciteit rondom de Strabrechtse Heide. Tevens wordt in het project een oplossing gezocht voor de wateroverlast in en rondom de Peelrijt en de overlast in Someren Noord zoals die ook recent (juni 2020) weer aan de orde was. Samen met de omgeving, gemeente Someren en waterschappen de Dommel en Limburg is een ontwerp gemaakt voor een klimaatrobuust beekdal, waarin ruimte is voor ecologie, vermindering van wateroverlast en verdroging en uitgebreid oog voor beheer en onderhoud. Na de wateroverlast in Someren en Asten in 2016 en recent in juni is de druk om de plannen versneld uit te voeren zeer groot. Daarom zijn werkzaamheden naar voren gehaald. Het gaat hierbij om extra onderzoeken waaronder archeologisch onderzoek en PFAS-onderzoek, extra werkzaamheden ten behoeve van het detailleren van het definitief ontwerp en extra inspanningen om met de Coronamaatregelen een goede afstemming met de omgeving te bewerkstelligen. Reeds in maart 2020 was bekend dat de huidige beschikbare middelen binnen het oorspronkelijke project Aa-dal zuid onvoldoende zouden zijn. In het overleg van het Dagelijks Bestuur van 14 april 2020 is mede rekening houdend met de grote onzekerheid die destijds heerste rondom het Corona-Virus, ingestemd met het voorstel om het investeringskrediet van het integraal gebiedsproject Aa-dal Zuid tijdelijk te overschrijden om de voortgang en de snelheid van het project vast te houden. Bijkomend voordeel van deze aanpak was het opstellen van een meer realistische raming op basis van het voorkeursalternatief van het beekdalontwikkelplan ten behoeve van de aanvraag van een investeringskrediet voor de uitvoering van de overige maatregelen naast die van GGOR. Op dit moment kent het project Aa-dal Zuid een overschrijding van € 560.085. Daartegenover staat een niet voorziene subsidiebijdrage van € 744.500 vanuit DHZ. In de vergadering van het Algemeen Bestuur van november 2020 zal een separaat voorstel worden voorgelegd met een nadere onderbouwing van de overschrijding en van de te nemen uitvoeringsmaatregelen in de beekdalontwikkeling van de Aa en de kleine Aa teneinde het geheel op een goede manier in uitvoering te kunnen brengen.

Voorstel en Besluit

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;

gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2020;

gehoord het advies van de commissies Algemene en Financiële Zaken, van de commissie Watersysteembeheer en de commissie Emissiebeheer d.d. 17 september 2020;

gelet op het bepaalde in de Waterschapswet;

besluit:

1. Het Bestuursverslag tot en met juni 2020 vast te stellen;
2. In te stemmen met de genoemde over- en onderschrijdingen (tabel 2);
3. In te stemmen met de onttrekking uit de bestemmingsreserve baggeren groot € 500.000;
4. Kennis te nemen van de tussentijdse rapportages van de verbonden partijen SNB, BSOB en HWH.

's-Hertogenbosch, 9 oktober 2020

Het Algemeen Bestuur voornoemd,

de secretaris,
drs. P. Sennema

de dijkgraaf,
drs. L.H.J. Verheijen

